Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Komitet redakcyjny: L. Lewite, J. Thon, P. Wasserman.

Rok IV | Warszawa, listopad 1935 | Nr. 11

TREŚĆ NUMERU:

L. LEWITE
Prezes Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej

OBECNA SYTUACJA GOSPODARCZA W PALESTYNIE

Wybuch wojny włosko - abisyńskiej wywołał zaniepokojenie, a nawet chwilową panikę w Palestynie, która pozostawała w ostatnich latach pod znakiem „prosperity“, stanowiąc jakgdyby oazę wśród krajów, uginających się pod ciężarem kryzysu gospodarczego świata. Napięcie polityczne w kraju, wytworzone w związku z ostatniemi wypadkami na arenie międzynarodowej, wywołało pewne zaniepokojenie. Wśród Arabów dała się zauważyć tendencja do wywołania nastroju podniecenia i niepewności. Ekstremiści arabscy z niecierpliwością spoglądali na rozwijające się wypadki na arenie śwatowej, spodziewając się rozszerzenia terenów wojennych. W tym też duchu tworzyli rozmaite hipotezy, które w znacznej mierze wpłynęły na pobudzenie fantazji społeczeństwa arabskiego i w rezultacie wywołały silne poruszenie w kraju. Zaniepokojenie to wywołało zastój w budownictwie, ludzie powyjmowali częściowo swe wkłady z mniejszych banków palestyńskich, zaprzestano udzielać kredytów i stopniowo zaznaczył się brak zaufania, konieczny przy normalnym rozwoju gospodarki.

Niepokój ten był zupełnie nieuzasadniony, albowiem niema żadnych podstaw, aby Palestyna, leżąca w wielkiej odległości od terenów walk, została bezpośrednio wciągnięta do działań wojennych, tembardziej, że w krajach położonych znacznie bliżej Abisynji nie spostrzeżono paniki, a nawet najmniejszego zaniepokojenia.

Skoncentrowanie przez Anglję większej ilości okrętów wojennych na morzu Śródziemnem ma wszak charakter wyłącznie demonstracji. Interes Imperjum Brytyjskiego wymaga utrzymania pokoju, konflikt zaś wojenny z Italją, mógłby wywołać nową wojnę światową. Niema więc najmniejszej obawy, by konflikt włosko-abisyński, stosowanie sankcyj gospodarczych przeciwko Italji, doprowadziły w chwili obecnej do wojny światowej. Trzeba przyznać, iż Palestyna przeszła ostatnio okres niespokojny, burzliwy, który przyniósł szkody rozmaitym gałęziom gospodarki. Jednak nie należy z tego wyciągać jakichkolwiek pesymistycznych wniosków. Run na niektóre, szczególnie małe banki, został skutecznie zwalczony, dzięki interwencji Anglo-Palestine Bank i Barclay‘s Bank, które oddały mniejszym bankom do dyspozycji wielkie kapitały. Należy stwier-

dzić, iż rząd mandatowy wykazał zrozumienie dla utrzymania równowagi gospodarczej kraju, albowiem Palestyna jest obecnie b. ważną bazą strategiczną dla Anglji i jej znaczenie pod tym względem wzrasta coraz bardziej w miarę wzmożenia się prądów radykalno - opozycyjnych, a szczególnie zwiększenia się wpływów nacjonalistycznej partji Wafd w Egipcie Pozatem przypuszczalnie nie bez wpływu na stanowisko rządu pozostał fakt, że w ostatnim czasie City londyńskie jest zainteresowane w niektórych instytucjach gospodarczych Palestyny. Tem też się tłumaczy rychła interwencja rządu oraz instytucyj finansowych, stojących pod jego wpływem. Dlatego też wyznaczył kwotę ŁP. 500.000.— dla potrzymania wypłacalności małych banków. W dużej mierze wpłynęła uspakajająco depesza Wysokiego Komisarza, Sir Artura Wauchoppe'a, nadesłana do Palestyny, w sprawie wytworzonej sytuacji.

Minął już obecnie w zupełności okres runu na banki. Warto jednak objektywnie stwierdzić, iż panuje jeszcze poniekąd tendencja wyczekiwania i rezerwy. życie gospodarcze wraca systematycznie lecz powoli do normalnego stanu. Wycofane depozyty wracają stopniowo do banków, z tą różnicą, że obecnie kierowane są do najbardziej stabilizowanych banków, jak Barclays Bank, Anglo - Palestine Bank, Ottoman Bank, Banco di Roma, Bank Mizrachi, Bank Hapoalim, Bank Kupat Am. Wszystkie banki w Palestynie podczas runu wywiązały się ze swych zobowiązań, wypłacając swym klijentom wszelkie wkłady nawet przed terminem ich płatności. Ze względu jednak na obawę ewentualnego wycofania wkładów, ograniczyły się z udzielaniem kredytów. W chwili obecnej panika prawie zupełnie minęła. Sytuacja zaczyna się wyświetlać i kapitaliści zaczynają znowu lokować swoje kapitały w różnych gałęziach gospodarki, a w szczególności w budownictwie. Z zadowoleniem można podkreślić, iż mimo chwilowego niepokoju, prace przy budowie większych przedsiębiorstw przemysłowych w Palestynie nie zostały przerwane. Naskutek chwilowej niepewności i częściowego braku zaufania, wyłoniły się pewne trudności w przemyśle, handlu i budownictwie. Najbardziej dało się to zaznaczyć w tej ostatniej gałęzi gospodarki. Doznała ona pewnego wstrząsu z powodu wstrzymywania udzielania kredytów. Ale również i na tym odcinku życia gospodarczego następuje uspokojenie i należy przypuszczać, że ruch budowlany w najbliższym czasie wzmoże się i wróci do normalnego stanu.

W handlu sytuacja jest zupełnie normalna. Obroty coprawda zmniejszyły się naskutek silnych wahań cen, które się jednak stabilizują i niema żadnych podstaw do obawy. W odniesieniu do handlu nieruchomościami

warto podkreślić zjawisko pocieszające, że ceny domów i parceli znacznie spadły.

Spekulacja wogóle, a gruntami w szczególności, przyniosła gospodarce palestyńskiej znaczne szkody. Dążenie do otrzymania w najkrótszym czasie jaknajwiększych zysków wywołało w poczynaniach handlowych stan nerwowy, który dał się we znaki w ostatnich tygodniach. Spekulacja stała się plagą dla Palestyny, gdyż przekroczyła wszelkie granice realnej kalkulacji.

Wypłacalność kupców jest naogół dobra, liczba protestowanych weksli jest nieduża, a złośliwych bankructw wogóle niema. Niema też absolutnie żadnych podstaw dla nastawienia pesymistycznego. Rozwój gospodarki palestyńskiej postępuje stale naprzód, obejmując coraz to nowe tereny. W Palestynie mamy obecnie miljonowe kapitały, dotychczas niewykorzystane, czekające na inicjatywę i na racjonalne inwestowanie. Wszystkie gałęzie gospodarki palestyńskiej mają przed sobą wielkie możliwości rozwoju. Kolonje czekają nadal na żydowskich robotników, albowiem dotychczasowa imigracja kierowała się przedewszystkiem do miast, gdzie znajdowała łatwiejszą pracę i lepsze zarobki.

Ruch budowlany nie dosięgnął jeszcze punktu nasycenia. Brak jeszcze wielkiej ilości domów mieszkalnych dla tych, którzy już są w kraju. A trzeba pamiętać, iż fala imigracji w ostatnich miesiącach nadal nabierała na swem natężeniu, osiągając w sierpniu 4.356 emigrantów, a we wrześniu 5.867. Nie mamy jeszcze dokładnych danych za miesiąc ubiegły, jednak stwierdzić można, iż imigracja w październiku nadal wykazała ożywione tempo. Dopóki ruch imigracyjny nie znajdzie przeszkód na swej drodze, tak długo budownictwo w Palestynie siłą rzeczy znajdzie pomyślne możliwości rozwoju.

Poważne możliwości istnieją również w przemyśle. Szereg gałęzi produkcji nie został jeszcze należycie rozbudowany. Istniejące przeszkody w postaci słabo rozbudowanego systemu ceł ochronnych, winny być czem rychlej usunięte, co umożliwi ugruntowanie istniejących przedsiębiorstw przemysłowych i powstanie nowych, dotychczas nieznanych w Palestynie gałęzi produkcji.

W podobnej sytuacji znajduje się handel palestyński. Naskutek swego dogodnego położenia Palestyna stanie się niebawem głównem ogniwem handlu międzynarodowego na Bliskim Wschodzie. Ustać musi stan rzeczy, w którym kraje, nawet nieczłonkowie Ligi Narodów, jak np. Japonja i Niemcy, mogą zalewać Palestynę swoim częstokroć lichym towarem po dumpingowych cenach. Pozatem należy ciągle

pamiętać o tem, że Palestyna nie została, mimo starań i słuszności stanowiska, włączona do systemu ceł preferencyjnych, z jakiego wzajemnie korzystają dominja Imperjum Wielkiej Brytanji.

Istniejące możliwości gospodarki palestyńskiej nie mogą być jednak pozatem należycie wykorzystane, dopóki rząd mandatowy nie zmieni radykalnie swej dotychczasowej polityki gospodarczej, która nie wykazuje dostatecznej aktywności, na rzecz wzmożenia eksportu krajowego, pieczy nad przemysłem, oraz zrozumienia dla czynnej polityki traktatowej. Doświadczenie z wyżej opisanego okresu utwierdza nas w przekonaniu, iż dalszy rozwój Palestyny zależeć będzie przedewszystkiem, czy gospodarka krajowa będzie prowadzona planowo i racjonalnie. To zaś może być osiągnięte przez utworzenie centralnej instytucji w postaci Rady Gospodarczej, zrealizowanie której niejednokrotnie projektowaliśmy, którąby nadała kierunek rozwijającemu się życiu gospodarczemu. Brak takiej instytucji wytwarza anarchję gospodarczą i sprowadza do tego, że każdy na własną rękę rozpoczyna od nowa, nie biorąc pod uwagę prób i eksperymentów poprzednich oraz doświadczeń z lat ubiegłych.

Nie posiadając władzy państwowej, Agencja żydowska, musi w takich momentach jakie przeżywamy stać się regulatorem, stabilizującym stosunki.

Cały szereg objektywnych danych, przemawia za dalszą pomyślną rozbudową Palestyny. Głównym czynnikiem tego rozwoju jest bezsprzecznie imigracja żydowska, przynosząca do Palestyny kapitały, wykwalifikowane siły robocze, dużo inicjatyw i inwencyj. Ciężka sytuacja gospodarcza i polityczna żydów w różnych krajach Europy, wytwarza silny napływ imigracji żydowskiej do Palestyny. Imigracji tej nie powstrzyma żadna siła. Stąd też wypływa nasze nastawienie w odniesieniu do rozwoju Palestyny

Na zakończenie chcemy wyrazić nadzieję, iż okres jaki ostatnio przeżyła Palestyna, nie pociągnie za sobą żadnych ujemnych skutków, będzie jedynie nauką dla szerszych warstw społeczeństwa żydowskiego, by liczyli się z rzeczywistością palestyńską i postępowały w życiu zgodnie z objektywnemi kryterjami gospodarczemi. Mamy przeświadczenie, iż przyczyni się to do wzmocnienia dyscypliny narodowej, tak koniecznej przy budowie nowego organizmu gospodarczego.

P. WASSERMAN

ROZWÓJ PRZEMYSŁU PALESTYŃSKIEGO

Sprawa uprzemysłowienia Palestyny staje się coraz bardziej aktualną w związku z tendencją zwiększenia do maximum siły absorbcyjnej kraju. Chodzi o to, by na obszarze tak małym, bo obejmującym zaledwie w chwili obecnej 26.000 m. kw. (Palestyna cisjordańska) osiedlono jak najwięcej żydów. Biorąc pod uwagę, iż imigranci żydowscy, stojący na tak wysokim poziomie kulturalnym, zużywają conajmniej 50—60% swego budżetu na artykuły przemysłowe, — przemysł w Palestynie może mieć pierwszorzędne warunki dla rozwoju.

Rozwój przemysłu palestyńskiego datuje się od końca wojny światowej, kiedy to dzięki nowo-powstałym warunkom prawno-politycznym kraju wzmógł się silny ruch imigracyjny do Palestyny.

W dziejach przemysłu palestyńskiego należy rozróżnić 3 okresy: pierwszy okres — przedwojenny, drugi okres — powojenny, trwający do r. 1930, trzeci okres — obecnie trwający, okres rozwoju przemysłu ciężkiego.

Okres pierwszy — Przed wojną w Palestynie przemysł prawie nie istniał. ówczesne fabryczki miały charakter raczej warsztatów rzemieślniczych, bez żadnych urządzeń nowoczesnych, prowadzonych ospale bez inicjatywy i inwencji gospodarczej. Warsztaty te były częściowo w rękach arabskich. Inicjatywa żydowska ograniczała się wówczas wyłącznie do kolonizacji w znaczeniu tworzenia osiedli rolnych. Imigracja do Palestyny kierowana była tendencją przewarstwowienia żydów z djaspory i stworzenia nowego stanu, związanego ze wsią żydowską, stworzenia nowego typu chłopa żydowskiego. Jedynym wyjątkiem były winnice w Riszon-le-Zion i Zychron-Jakow oraz arabskie fabryki mydła w Nablusie. Pozatem ówczesne warunki gospodarcze Turcji były niepomyślne dla rozwoju przemysłu. Turcja, która przed wojną była słaba finansowo i militarnie, politycznie zależna od szeregu państw, niepokojona wewnetrznemi walkami, nie mogła się zdobyć na prowadzenie samodzielnej polityki gospodarczej, którąby doprowadziła do uprzemysłowienia państwa. Państwa zachodnio-europejskie zawarowały sobie cały szereg przywilejów gospodarczych na terenie Turcji i pragnąc kraj ten zachować dla swej penetracji gospodarczej, niechętnem okiem patrzały na wszelkie reformy, zmierzające do rozbudowy gospodarki krajowej wogóle, a przemysłu w szczególności. Palestyna, jako część składowa ówczesnego państwa

tureckiego, siłą rzeczy nie mogła się w tym okresie uprzemysłowić, tembardziej, iż żadnych tendencyj ze strony ludności miejscowej w tym kierunku nie było.

Okres drugi — powojenny, trwający do roku 1930.

Po wojnie światowej rozpoczyna się wielki ruch imigracyjny do Palestyny, stale nabierający na sile i natężeniu, osiągający w roku 1924/25 swój punkt kulminacyjny. Przekazanie przez Ligę Narodów mandatu nad Palestyną Anglji z tem, aby ułatwiła tworzenie w Palestynie żydowskiej Siedziby Narodowej, nie pozostało bez wpływu na wzrost ruchu imigracyjnego żydów z krajów djaspory do Palestyny. Przybywa w tym okresie element przeważnie drobno-mieszczański, dobrze obeznany z rzemiosłem i drobnym przmysłem. Powstaje szereg warsztatów, które, mimo załamania się IV aliji i wybuchu kryzysu, utrzymują się, a niektóre nawet się rozwijają. Jest to okres powstawania małego i średniego przemysłu w Palestynie. Nowoprzybyły element przywoził ze sobą niewielkie kapitały, ale zato dużo doświadczenia i wieloletnie przywiązanie do pewnego działu rzemiosła lub przemysłu. Element ten tworzył pierwszorzędną warstwę konsumpcyjną, wytwarzając jednocześnie dogodne warunki dla dalszego rozwoju przemysłu w kraju. Z większych przedsiębiorstw przemysłowych, które powstały w tym okresie należy wymienić wielkie młyny Rotszylda, fabrykę cementu Nesher oraz przedsiębiorstwo Palestine Electric Corporation, Rutenberga, przedstawiające pierwszorzędny czynnik dalszego pomyślnego rozwoju przemysłu w kraju.

Pierwszy spis przemysłu palestyńskiego, sporządzony przez Departament Ceł i Akcyz w maju 1928 r. objął wszystkie fabryki oraz warsztaty rzemieślnicze, które były czynne w 1927 r. w ilości 3.505 z liczbą 17.955 zatrudnionych robotników. 73,3% wszystkich przedsiębiorstw należało do jednostek. Zaledwie w 583 przedsiębiorstwach (16,6%) znajdowały się maszyny i motory. Biorąc pod uwagę ilość zatrudnionych robotników oraz ilość objętych spisem przedsiębiorstw, okazuje się, iż przypada przeciętnie 5 robotników na 1 przedsiębiorstwo. Wartość produkcji przemysłu palestyńskiego w roku 1927 wynosiła ŁP. 3.890.000, a kapitał zainwestowany w budowlach i terenach pod budowę oraz maszynach wynosił Ł.P. 3.510.000. Przeszło 90% przedsiębiorstw były to warsztaty rzemieślnicze, a nie fabryki. Pozatem około 92% przedsiębiorstw pracowało z kapitałem poniżej ŁP. 1000.—. 20,1% przedsiębiorstw zatrudniało po jednym robotniku, a 31,4% wogóle robotników nie zatrudniało. 290 przedsiębiorstw, czyli 8,3% zatrudniało od 5 do 50 robotników, a zaledwie

27 przedsiębiorstw zatrudniało powyżej 50 robotników. W 257 przedsiębiorstwach był zainwestowany kapitał od ŁP. 1.000 do ŁP. 20.000.— w 24 przedsiębiorstwach kapitał powyżej ŁP. 20.000.—. 42% wszystkich robotników, zatrudnionych w przemyśle pracowało w małych przedsiębiorstwach, 18,5% w przedsiębiorstwach wielkich, pracujących z kapitałem powyżej ŁP. 20.000.—

Głównym ośrodkiem przemysłu palestyńskiego, pod względem liczebności przedsiębiorstw, była w tym okresie Jerozolima, posiadająca 658 fabryk i warsztatów rzemieślniczych, z kapitałem zakładowym ŁP. 356.507 o wartości produkcji rocznej ŁP. 474.709. Drugie miejsce zajmowała Hajfa i okolice z 321 przedsiębiorstwami, z kapitałem zakładowym ŁP. 1.228.370.— o wartości produkcji rocznej ŁP. 1.002.616. Trzecie miejsce zajmował Tel-Awiw, posiadający 284 przedsiębiorstw z kapitałem zakładowym ŁP. 706.873 o wartości produkcji rocznej 538.083. Z powyższego widać, że w Jerozolimie przeważały warsztaty małe, największe zaś przedsiębiorstwa przemysłowe znajdowały się w Hajfie.

Okres trzeci nazwać należy okresem rozbudowy ciężkiego przemysłu w Palestynie. Jest to okres „prosperity“, który odznaczył się napływem wielkich kapitałów, szukających lokat i możliwości inwestycyj. Napływ ten wzrósł szczególnie po roku 1933, po ustanowieniu w Niemczech reżymu hitlerowskiego. Następuje wówczas silna emigracja kapitalistów żydowskich z Niemiec, właścicieli wielkich przedsiębiorstw o wieloletniej rutynie i praktyce w najrozmaitszych gałęziach produkcji. W okresie tym wysuwa się Hajfa, stając się głównym centrum ciężkiego przemysłu palestyńskiego. W chwili obecnej przemysł palestyński koncentruje się w następujących miejscowościach, Hajfa, Tel-Awiw, Jerozolima, Riszon-le-Zion, Ramat-Gan i Kirjat-Arje. Według spisu, sporządzonego przez Agencję żydowską w roku 1934, ilość żydowskich przedsiębiorstw przemysłowych w roku 1933 wynosiła 3.388, zatrudniających 19.595 robotników. W przedsiębiorstwach tych był zainwestowany kapitał ŁP. 5.371.000, produkcja roczna wynosiła ŁP. 5.352.000. Ze wspomnianych 3.388 przedsiębiorstw było 970 fabryk o kapitale zainwestowanym ŁP. 5.097.000 oraz 2.418 warsztatów rzemieślniczych o kapitale zainwestowanym ŁP. 274.000. Roczna produkcja fabryk wynosiła ŁP. 4.630.000, zaś warsztatów rzemieślniczych — ŁP. 722.000.

W okresie tym szczególnie rozwinął się przemysł tekstylny, konfekcyjny, drukarski, papierniczy, chemiczny, kamieniarski, elektrotechniczny oraz produkcja cementu.

Przeprowadzony przez Agencję żydowską w sierpniu 1935 r. spis przedsiębiorstw przemysłowych, dał wyraźny obraz rozwoju przemysłu

palestyńskiego, albowiem wykazał, że przedsiębiorstwa te znacznie się rozbudowały i powiększyły zasięg swej produkcji. Począwszy od sierpnia 1934 r. do sierpnia 1935, przemysł drukarski i papierniczy objęty wyżej wspomnianym spisem, powiększył ilość zatrudnionych robotników o 22%, przemysł metalurgiczny, tekstylny i konfekcyjny o 14%, a przemysł budowlany o 12%. Należy przytem zaznaczyć, że faktyczny rozwój przemysłu był znacznie większy. Rozwój przemysłu palestyńskiego nie zawsze wyraża się wzrostem ilości zatrudnionych robotników, albowiem przemysł ten wprowadza coraz to większe ulepszenia, racjonalizuje swą produkcję, zastosowując najnowocześniejsze maszyny i urządzenia techniczne. Jak wielką rolę już obecnie odgrywa przemysł w ogólnej gospodarce palestyńskiej, świadczy fakt, iż ilość robotników i urzędników oraz właścicieli zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych wynosiła z początkiem 1935 r. 25.000. Licząc przeciętnie, iż każdy z nich utrzymuje rodzinę z 4 osób, otrzymamy, że 100 tysięcy żydów czerpie swe utrzymanie z przemysłu krajowego. Jak dalece rozbudowuje się przemysł palestyński w ostatnich latach wskazuje wzrost zapotrzebowania prądu elektrycznego dla celów przemysłowych. I tak w roku 1933 zużyto dla tych celów 6,6 miljona kilowatów, a w roku 1934 12.5 miljona kilowatów.

O rozwoju przemysłu palestyńskiego świadczą również dane dotyczące importu maszyn. I tak w roku 1932 import ten wynosił ŁP. 175.000, w roku 1933 ŁP. 467.000, a w roku 1934 ŁP. 950.000. W pierwszej połowie b. r. import maszyn wynosił już ŁP. 589.500. W przemyśle palestyńskim żydzi odgrywają coraz to większą rolę W roku 1931 ilość żydów wśród robotników zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych i warsztatach rzemieślniczych wynosiła 43%. Zaś w chwili obecnej, żydzi stanowią 60% ogólnej liczby robotników zatrudnionych w przemyśle i rzemiośle, natomiast wartość rocznej produkcji żydowskiego przemysłu w porównaniu z ogólną wartością produkcji palestyńskiej wynosi 75%. Tłomaczy się to tem, że przedsiębiorstwa żydowskie są bardziej zracjonalizowane i przystosowane do wymogów nowoczesnej techniki. Żydzi opanowali też bardziej skomplikowane gałęzie produkcji, wymagające większej specjalizacji oraz urządzeń technicznych, a mianowicie: przemysł chemiczny, metalurgiczny, budowlany, tekstylny i drukarski. Pozatem żydzi opanowali wytwórczość prądu elektrycznego w kraju, która odgrywa w Palestynie podobną rolę, jak kopalnie węgla w uprzemysłowionych krajach Europy. Arabowie natomiast mają przeważający wpływ w przemyśle kamieniarskim i tytoniowym.

Wraz ze wzrostem ilości fabryk i warsztatów oraz ich rozbudową wzrosła w znacznej mierze wartość produkcji przemysłu palestyńskiego.

I tak w roku 1930 produkcja roczna wynosiła ŁP. 2.51 miljona, w roku 1933 ŁP. 5.35, zaś w roku 1934 ŁP. 6.5 miljona.

Ilość przedsiębiorstw przemysłowych w Palestynie stale wzrasta. Nieznane dotychczas na Bliskim Wschodzie gałęzie produkcji zostają przez inicjatywę żydowską zaprowadzone i rozbudowane. W związku z rozszerzeniem podstaw przemysłu krajowego wzrasta eksport Palestyny, co ma wielkie znaczenie dla zrównoważenia bilansu handlowego. Szczególnie wzrósł eksport produktów „Palestine Potash Company", której udział w ogólno światowej produkcji potasu wynosi w chwili obecnej około 10%. Pozatem Palestyna pokrywa 3/4 zapotrzebowania bromu W. Brytanji. Eksport produktów Palestinę Potash Company w roku 1933 wynosił ŁP. — 76.800.

Przemysł w Palestynie ma wielkie widoki rozwoju. Ma on niezmiernie ważne znaczenie dla wzmocnienia organizmu gospodarczego kraju, a jego rozbudowa leży po linji uniezależnienia się, w miarę możności, od zagranicy. Dobrze zorganizowany przemysł stanie się czynnikiem pierwszorzędnym w utrzymaniu równowagi bilansu płatniczego Palestyny. Pozatem, w kompleksie krajów nieuprzemysłowionych Bliskiego Wschodu, Palestyna może odegrać główną rolę przez stały i systematyczny wzrost uprzemysłowienia.

Przemysł palestyński jest jednak hamowany w swoim rozwoju przez brak surowców, przez znaczne koszty inwestycyjne, związane z budową fabryk (droga ziemia, spekulacja gruntowa), a w głównej mierze przez słabo rozbudowany system ceł ochronnych, co wpływa na wzrost konkurencji ze strony zagranicy i dumpingu krajów (np. Japonja), pragnących zawładnąć rynkiem palestyńskim. Ostatnio, naskutek dumpingu oraz nieracjonalnej polityki celnej i traktatowej, szereg gałęzi przemysłu palestyńskiego niema możliwości rozwoju.

Stan ten trwać będzie do chwili podjęcia przez rząd palestyński czynnej polityki gospodarczej, zmierzającej do usunięcia wszelkich przeszkód i umożliwienia realizacji twórczych inicjatyw i poczynań.

Sfery przemysłowe Palestyny przedsięwzięły szeroką akcję dla ochrony rodzimego przemysłu, jak również propagandy produkcji krajowej „Toceret Haarec". Ostatnio powstały w Palestynie nowe gałęzie produkcji, dotychczas nieznane na Bliskim Wschodzie. Inicjatywa i inwencja żydów okazała się, mimo trudności napotykanych, czynnikiem życiodajnym nietylko w Palestynie, ale i na całym Bliskim Wschodzie. Od rozwoju przemysłu zależne będzie stanowisko i znaczenie Palestyny w kompleksie wspomnianych krajów.

Adw. B. ARKIN

PRAWO WEKSLOWE I CZEKOWE W PALESTYNIE

Prawo wekslowe i czekowe, jako jedna z najważniejszych dziedzin prawa handlowego, pozostaje w ścisłym związku z życiem gospodarczem każdego kraju. Jest rzeczą zrozumiałą, że w interesie należytego rozwoju obrotu gospodarczego pożądane jest wprowadzenie w dziedzinie prawa wekslowego i czekowego jednolitych norm, powszechnie stosowanych w różnych krajach. Postulat ujednostajnienia przepisów prawnych w tej materji jest ogólnie uznawany i oddawna czynione były w tym kierunku poważne wysiłki na terenie międzynarodowym. Wyrazem tej tendencji są projekty jednolitych ustaw: wekslowej i czekowej, przyjęte w Hadze w roku 1912 przez cały szereg państw. Projekty te stanowią między in. podstawę polskiego prawa wekslowego i czekowego z dnia 14.XI.1924 r., obowiązującego na terenie całego Państwa Polskiego od 1.I.1925 r.

Projekty haskie nie zostały zaakceptowane przez kraje anglo-saskie (Anglję i Stany Zjednoczone A. P.), które oświadczyły w Hadze, że zdecydowane są utrzymać w mocy własne obowiązujące dotąd zasady prawa wekslowego i czekowego. Zasady te obowiązują w krajach anglo-saskich po dzień dzisiejszy.

Przechodząc do omówienia prawa wekslowego i czekowego, obowiązującego w Palestynie, stwierdzić należy, że w chwili obejmowania rządów w Palestynie przez angielskie władze mandatowe obowiązywały, odnośnie weksli, odpowiednie rozdziały tureckiego kodeksu handlowego, zaś prawo czekowe nie było wogóle unormowane. Turecki kodeks handlowy oparty był w znacznym stopniu na wzorach francuskich, obowiązywały więc w dziedzinie prawa wekslowego przepisy analogiczne do tych, jakie miały moc obowiązującą w Polsce na terenie b. Królestwa Kongresowego przed dniem 1.I.1925 r.

Prawo wekslowe, jako część tureckiego kodeksu handlowego, zostało uchylone przez rząd palestyński, który wprowadził nowe prawo wekslowe i czekowe, zawarte w ustawie z r. 1929 p. n. Bills of Exchange Ordinance 1929. Ustawa ta zbiega się z angielską ustawą Bills of Exchange Act z r. 1882, obowiązującą dotychczas w Anglji. Różnice pomiędzy ustawą palestyńską a angielską są bardzo nieznaczne i nie będziemy się nad niemi rozwodzili. Nadmienić należy, co jest rzeczą ciekawą i charakterystyczną dla nowych palestyńskich ustaw handlowych

(np. w ustawie o spółkach i t. d.) — palestyńska ustawa wekslowa przewiduje, iż przepisy jej ulegają interpretacji stosownie do zasad angielskiego prawa wekslowego, o ile oczywiście interpretacja taka nie będzie pozostawać w wyraźnej sprzeczności z przepisami ustawy palestyńskiej.

Zadaniem niniejszego zarysu jest zobrazowanie głównych zasad palestyńskiej ustawy o wekslach i czekach oraz wykazanie podobieństw i różnic w zestawieniu z odnośnemi ustawami polskiemi.

Już w samej definicji wekslu uderza w ustawie palestyńskiej przepis, że tekst zobowiązania wekslowego nie musi zawierać wyrazu „weksel“, co jest koniecznym warunkiem wedle prawa polskiego.

W kwestji zdolności do zaciągania zobowiązań wekslowych znajdujemy w ustawie palestyńskiej przepisy analogiczne do ustawy polskiej, mianowicie, że brak odpowiedzialności z wekslu osoby, niezdolnej do zaciągania takich zobowiązań, nie ma wpływu na odpowiedzialność innych osób, na wekslu podpisanych.

Osobliwością prawa palestyńskiego (również i angielskiego) są weksle płatne na okaziciela. Weksle mogą więc być wystawione lub żyrowane nietylko na zlecenie określonej osoby, lecz również na rzecz okaziciela wekslu. Prawo polskie wślad za projektem haskim oraz analogicznie do wszystkich kontynentalnych praw wekslowych, nie zna weksli płatnych na okaziciela.

Wedle prawa palestyńskiego weksel winien wyraźnie wskazywać sumę wekslową, nie wyklucza to jednak możności umieszczenia w wekslu wzmianki o odsetkach, jak również wzmianki, że suma wekslowa płatna jest w ratach bez zastrzeżenia lub z zastrzeżeniem, iż w razie niezapłacenia raty cała reszta należności podlega zapłacie jednorazowo oraz wreszcie, że należność wekslowa płatna jest według takiego czy innego kursu giełdowego waluty, na którą weksel opiewa. Podobne przepisy nie są znane ustawie polskiej.

Ustawa palestyńska przewiduje, że indos (żyro wekslowe) może być udzielony pod pewnemi warunkami, nie może jednak żyro być udzielone na część sumy wekslowej. Prawo polskie nie uznaje ani żyra warunkowego ani żyra częściowego.

Kwestja waluty wekslu nie posiada stosownie do ustawy palestyńskiej większego znaczenia. Weksle t. zw. grzecznościowe powodują pełną odpowiedzialność dłużnika wekslowego na zasadach ogólnych.

Odnośnie przyjęcia weksli trasowanych (ciągnionych) ustawa palestyńska przewiduje przyjęcie ograniczone, polegające na przyjęciu warunkowem lub częściowem. Prawo polskie zakazuje takiego ograniczenia. W wypadku ograniczonego przyjęcia wekslu posiadacz musi wyrazić na

to swą zgodę, w przeciwnym razie uważa się, że weksel wogóle nie został przyjęty.

Dla zachowania prawa poszukiwania należności przeciwko dłużnikom wekslowym (z wyjątkiem akceptanta) koniecznem jest zgodnie z ustawą palestyńską, zawiadomienie o odmowie przyjęcia wekslu, jak również sporządzenie protestu. Protest winien być dokonany w dniu płatności wekslu lub najpóźniej w najbliższym dniu powszednim (według prawa polskiego — w jednym z 2 następnych dni powszednich). Wręczenie wekslu notarjuszowi celem sporządzenia protestu powoduje zachowanie powyższego terminu, choćby sam protest został przez notarjusza dokonany później. Piątek, sobota i niedziela, jako dnie odpoczynkowe 3 głównych wyznań oraz najważniejsze dnie świąteczne 3 wyznań, nie są uważane za dnie powszednie, wobec czego weksle, płatne w jednym z tych dni, wymagalne są w najbliższym dniu powszednim. Ustawa palestyńska nie zna — wbrew przepisom polskim — dokonywania protestów wekslowych przez pocztę. Jedynym organem, upoważnionym do sporządzenia protestu jest notarjusz.

Przedawnienie roszczeń wekslowych następuje według ustawy palestyńskiej (inaczej niż w prawie polskiem) w stosunku do akceptanta i wystawcy po upływie pięciu lat, w stosunku zaś do żyrantów — po upływie roku od daty płatności wekslu. Przedawnienie roszczenia, jako wekslowego, nie tamuje — nawet po upływie powyższych terminów — skargi ze stosunku prawnego, który stanowił podstawę wydania wekslu.

Podobnie jak w Polsce, najbardziej rozpowszechnioną formą wekslu jest w Palestynie nie weksel ciągniony (trasowany), lecz t. zw. weksel prosty (promissory note), przy którym niema akceptanta. Odnośnie do weksli prostych ustawa palestyńska również przewiduje, że mogą one być płatne na okaziciela. Wystawienie wekslu prostego przez kilka osób nie powoduje solidarnej ich odpowiedzialności, która powstaje jedynie wówczas, gdy każda z tych osób zaznacza wyraźnie w wekslu, że przyrzeka zapłacić sumę wekslową.

Prawo czekowe nie jest w Palesteynie wyodrębnione w oddzielną ustawę, lecz stanowi jedynie część ustawy wekslowej. Ustawa palestyńska uważa czek za weksel ciągniony na bankiera i płatny za okazaniem Zgodnie z przepisami ustawy palestyńskieje mogą być wystawione t. zw. czeki zakrzyżowane (crossed cheques), które zapewniają zapłatę bądź wogóle tylko bankierowi, bądź też ściśle określonemu bankierowi. Czeki takie, nieznane w polskiem prawie czekowem, mają na celu przeprowadzanie rozrachunków bezgotówkowych.

Prawo palestyńskie nie przewiduje specjalnej odpowiedzialności

karnej za wystawianie czeków bez pokrycia. Jeżeli zachodzi w takim wypadku wyraźna zła wola wystawcy czeku, istnieje jedynie odpowiedzialność za oszustwo na ogólnych zasadach prawa karnego.

Opłaty stemplowe od weksli wynoszą w Palestynie zasadniczo pół promille, t. zn. od każdych 20 funtów sumy wekslowej lub części tej sumy – jeden piaster. Przy wekslach na sumę ponad 100 funtów opłata wynosi 5 piastrów za każde całe lub przekroczone 100 funtów. Opłata stemplowa od czeków wynosi 7 milsów bez względu na sumę czeku.

Należy zaznaczyć, że palestyńska procedura cywilna nie zna postępowania nakazowego ani jakiegokolwiek innego postępowania skróconego lub uproszczonego odnośnie do skarg opartych na wekslach lub czekach. Skargi wekslowe i czekowe traktowane są narówni ze wszelkiemi innemi powództwami sądowemi. Weksle i czeki stanowią jednak bezsporne tytuły do zabezpieczenia powództwa przez zajęcie ruchomości dłużnika wekslowego lub czekowego.

BISKUP M. LAWRENCE RYAN

ZAGADNIENIE EMIGRACJI ŻYDOWSKIEJ DO SYRJI *)

Prześladowani żydzi w hitlerowskich Niemczech, imigrując do Palestyny, udawali się często i do sąsiedniego kraju, t. j. do Syrji i Libanu, szukając tam możliwości osiedlenia się. Niektórzy z nich pragnęli nabyć place pod budowę fabryk, inni znów grunty, nadające się pod uprawę surowców, potrzebnych do celów przemysłowych.

Niewątpliwie żydzi pragnęli znaleźć nową siedzibę na terytorjum mandatu francuskiego, będącem również jak Palestyna częścią Ziemi Świętej. Żydzi gotowi byli płacić bajońskie ceny za odstąpienie im gruntów, placów, czy też domów; ofiarowywali Druzom i Arabom niezmiernie wysokie ceny za majątki nieruchome.

Jakież było jednak rozczarowanie żydów niemieckich, gdy spotkali się w tych krajach z odmową ustąpienia im nawet skrawka ziemi.

Wprawdzie wiele osób z pośród Druzów i Arabów chętnie ustąpiłoby żydom swe majątki, ale nie mogli tego uczynić ze względu na opinję publiczną kraju.

Ludność miejscowa ustosunkowała się nieprzychylnie do przybyłych żydów niemieckich, którzy zmuszeni byli szukać pomocy u władz manda-

*) UWAGA REDAKCJI. Niniejszy artykuł biskupa M. Lawrence Ryan'a przesłany nam w języku angielskim podajemy w tłumaczeniu.

towych. Żydzi niemieccy wszak byli uciekinierami podobnie jak Armeńczycy, którym rząd Syrji i Libanu udzielił jednak prawa azylu i otoczył swą opieką. Skąd więc ta dyskryminacja żydów?

Wysoka Komisja Francuska zawsze gotowa do udzielenia schronienia Armeńczykom, Asyryjczykom i żydom zwróciła uwagę rządów Syrji i Libanu na korzyści, jakieby nastąpiły na skutek udzielenia nieograniczonego azylu bogatszym żydom na terenie Syrji i Libanu przy pewnej opiece rządu, ponieważ żydzi z Niemiec wydają duże sumy celem urządzenia się w kraju swych przodków. Emigracja żydów do Syrji przyczyniłaby się do ożywienia handlu, do rozwoju przemysłu i do zredukowania bezrobocia i wskutek jej nastąpiłby okres ożywienia konjunkturalnego podobnie jak to ma miejsce w Palestynie. Trzeba pamiętać, iż od trzech lat panuje w Syrji silna depresja gospodarcza.

Projektowane ustawy, mające na celu wzięcie w ochronę żydów w Syrji i Libanie, przeszły następnie pod rozważania parlamentu. Projektowane ustawy były surowe dla tych, którzy pragnęli prześladować żydów, pobudzać przeciw nim masy, profanować lub niszczyć własność żydowską, traktować niegodnie najemne siły żydowskie i t. d. i t. d. Za niektóre z wyżej wymienionych przewinień miała być stosowana kara śmierci.

Ludność Syrji i Libanu była przeciwna ogłoszeniu projektowanych ustaw. Wydawało im się to poniżeniem wobec żydów. Skrajni nacjonaliści zaczęli zarzucać zażaleniami rządy w Bejrucie i Damaszku, w celu zaniechania projektowanych ustaw, przewidując poważne konsekwencje w wypadku zezwolenia żydom imigrować do Libanu i Syrji w znacznej liczbie. Wysłali oni depesze protestacyjne do Paryża ze szczególnem podkreśleniem „khef", t. j. nie działać. Jednakże rząd francuski nie poparł akcji przeciw-żydowskiej.

W czerwcu rządy Syrji i Libanu po zbadaniu sytuacji postanowiły ułagodzić opozycję przez wydanie ustaw, któreby regulowały zużytkowanie kapitałów, będących w rękach żydowskich na terenie Syrji i Libanu. Ustawa przewidywała poważne kary dla żydów za udział w przedsiębiorstwach o charakterze spekulacyjnym, w loterjach, w zamaskowanych bankach, za któremi kryły się domy gry i inne miejsca hazardu i t. p.

Rezultaty imigracji żydowskiej do Syrji i Libanu nie są jeszcze w chwili obecnej widoczne.

Czy mogą rządy Syrji i Libanu siłą narzucić żydów ludności miejscowej, która bezwzględnie sprzeciwia się udzieleniu nawet ograniczonej ilości pozwoleń na przyjazd najbardziej pożądanych jednostek. Deklaracja Balfoura oczywiście nie sięga poza Palestynę.

Na jakiej podstawie rząd może mieć legalne i moralne prawo zabronić jakiemukolwiek żydowi przybywania do Syrji i Libanu, który pragnie się tam osiedlić, prowadzić interesy, rozwijać życie ekonomiczne, przez eksploatację bogactw naturalnych, budowę fabryk i t. p. Jest to rzecz jasna bezprawie. Żyd może przybywać, może się osiedlać, może prowadzić interesy, lecz czy rządy państw, pozostających pod mandatem francuskim, mogą wziąć w ochronę żydów, jeśli przybędą oni jako uciekinierzy w znacznej ilości — choć będą bogaci — to jest zagadnienie wymagające głębszych rozważań. Czy mogą rządy tych krajów wprowadzać na korzyść żydów zarządzenia, któreby irytowały ludność miejscową.

Niewątpliwie jest wyjście z tej sytuacji. Żydowska rasa najbardziej prześladowana na świecie, najgorzej traktowana na kuli ziemskiej, przetrwała jednak wszelkie ciężkie sytuacje, zdobywając mimo wszystko sławę i znaczenie.

Najbliższa przyszłość nie rokuje możności przezwyciężenia opozycji odnośnie masowej imigracji żydowskiej do Syrji i Libanu, w wypadku zaś gdy trudności te zostaną usunięte pozycja żydów w kraju swych praojców znacznie się wzmocni.

Dr. M. MARCUS

BANKI SPÓŁDZIELCZE W PALESTYNIE*)

W dalszym ciągu poświęcimy uwagę poszczególnym rodzajom pożyczek.

Na ogólną sumę ŁP. 743.326 weksli zdyskontowanych przypada na Tel-Awiw ŁP. 601.107 czyli 80%. Kredyt w Tel-Awiwie nosi charakter kredytu handlowego w stosunkach między kupcem, producentem i odbiorcą. Kredyt ten konieczny jest jako kapitał obrotowy dla przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych. Udział Tel-Awiwu w długoterminowych pożyczkach jest znacznie mniejszy.

Na ogólną sumę pożyczek Tel-Awiwu, wyrażającą się cyfrą ŁP. 1.715.355 pożyczki te wynosiły ŁP. 81.176 czyli 4,7%.

Celem przedstawienia ogólnego obrazu wszystkich rodzajów pożyczek we wsi i w miastach, podajemy poniżej tablicę porównawczą dla Tel-Awiwu, Hajfy i kolonij.

---

*) Dokończenie. Patrz „Palestyna i Bliski Wschód" № 10, str. 530—535.

	Tel-Awiw	%	Hajfa	%	Kolonje	%
Pożyczki zaciągnięte na okres max. 1 roku	509.648	31.3	96.096	33	134.608	39,6
Pożyczki zaciągnięte na okres dłuższy niż rok	81.176	4.7	27.501	9,6	133.959	36
Dyskonto weksli	601.107	35	107.959	38	23.864	6,4
Różne	500.267	29	39.844	18,8	68.040	18
Wierzytelności	1.715.335	100	286.199		373.086	100

Jak widać dyskonto wekslowe w Hajfie było większe niż w Tel-Awiwie o 3%, lecz notuje ona ten sam podział pożyczek co Tel-Awiw.

W kolonjach wynosiło dyskonto wekslowe 6,4%, a pożyczki długoterminowe 36%, natomiast pożyczki długoterminowe w Tel-Awiwie wynosiły 4,7%, a w Hajfie 9,6%.

Różnica ta jest rezultatem innego systemu gospodarki w mieście i na wsi. Gospodarka wiejska oparta jest na gałęziach gospodarki, wymagających długoterminowych inwestycyj, natomiast gospodarka w mieście, handlowa, przemysłowa lub rzemieślnicza odczuwa potrzebę kapitału obrotowego. Budowa domów, przygotowanie ziemi pod uprawę, plantowanie pardesu i urządzenia gospodarskie wymagają długoterminowych pożyczek i z tego też powodu te ostatnie przedstawiają duży procent w ogólnej sumie bilansu.

Należy wspomnieć, iż ze względu na wadliwą nomenklaturę, pod rubryką „różne pożyczki" w bilansie „Merkazu", znajdują się niesłusznie pożyczki pod zastaw zboża, towarów, surowców i t. d., a niekiedy i pożyczki należące do rachunku bieżącego; pomimo, iż są one w istocie swej i celach zupełnie różne.

W wiejskich spółdzielniach kredytowych pierwszy rodzaj kredytów przeważa, podczas gdy w Tel-Awiwie przeważa kredyt wierzytelności bieżących, noszący charakter kredytu wybitnie handlowego. Kredyt ten wzrósł ostatnio w wielkiej mierze, co jest zgodne z obecnem nastawieniem banków spółdzielczych.

Należy się zastanowić, jakie są źródła pieniężne, z których zaspakajać mogą banki spółdzielcze potrzeby kredytowe swoich członków. W pasywach figurują następujące 2 pozycje:

Rachunki bieżące, wkłady oszczędnościowe i depozyty	2.796.334. ŁP
pożyczki zaciągnięte przez pożyczki w innych bankach	306.533.— ŁP.

Zaliczki bankowe wynoszą 11% ogólnej sumy zaliczek, stawianych do dyspozycji współdzielni kredytowych. W roku 1934 wynosiły one 9%, zaś w roku 1933 7%. Zapotrzebowanie kredytu ze strony członków spółdzielni jest większe niż stojące do dyspozycji spółdzielni kapitały. Stosunek ten wzrasta z roku na rok. Wzrasta tem samem suma pożyczek zaciągniętych w innych bankach wobec całkowitej sumy wkładów. Szczególnie zaznacza się to zjawisko w rolnych spółdzielniach kredytowych, które stale zmuszone są do zaciągania pożyczek bankowych ze względu na mały dopływ depozytów.

Następująca tablica ilustruje nam wspomniany stosunek w spółdzielniach kredytowych na wsi i w Tel-Awiwie:

wysokość pożyczek zaciągniętych w stosunku do ogółu wkładów	Tel-Awiw		Kolonje	
	1934	1935	1934	1935
	4,3%	6%	65%	76%

Ogólna suma rachunku bieżącego i depozytów w wiejskich spółdzielniach kredytowych wynosiła Ł.P. 158.000.—

W spółdzielniach kredytowych w Tel-Awiwie rachunek bieżący i depozyty wynosiły ŁP. 2.038.000, a pożyczki zaciągnięte w bankach Ł.P. 126.000.—

Fakt ten tłumaczy nam większą dochodowość spółdzielni kredytowych w mieście, operujących pieniędzmi, pochodzącemi z depozytów od wiejskich spółdzielni kredytowych, które większą część swych środków dyspozycyjnych uzyskują od banków za wysokiem oprocentowaniem. Podczas gdy dla terminowych depozytów w spółdzielniach kredytowych płaci się od 3—7%, a z rachunków bieżących od 2—5%, Bank „Zerubawel“ otrzymuje za pożyczki udzielane swoim spółdzielniom 7%. Również i większe banki spółdzielcze, udzielające pożyczek mniejszym spółdzielniom kredytowym otrzymują od 7—8%. Różnica w procentach płaconych przez spółdzielnię wynosi od 2—4%, co wpływa na zwiększenie kosztów udzielanego kredytu.

Wielkie znaczenie dla dalszego rozwoju wiejskich spółdzielni kredytowych może mieć centralna instytucja kredytowa, któraby dostarczała w dostatecznej mierze potrzebnych spółdzielniom kapitałów. Podobne zadania przypadają Bankowi „Zerubawel“, jako centralnej instytucji

bankowej „Merkazu“. Bank „Zerubawel“ coprawda nie może jeszcze zaspokoić całkowitego zapotrzebowania kredytowego wiejskich spółdzielni kredytowych, ale możliwości kredytowe jego mogą znacznie wzrastać wraz ze zwiększeniem kapitału własnego i upłynnieniem oszczędności przez nową emisję obligacyj.

Na ogólną sumę ŁP. 158.938 pożyczek, zaciągniętych przez wiejskie spółdzielnie kredytowe, przypada na Bank „Zerubawel“ 61.165 ŁP., co wynosi 40%.

żałować należy, iż Bank „Zerubawel“ dotychczas nie stał się jedynym ośrodkiem koncentrującym wolną gotówkę wszystkich banków spółdzielczych, przez co kredyt międzybankowy jest obecnie rozdrobniony i podzielony między wielkie spółdzielnie kredytowe w miastach. Niektóre z tych banków spółdzielczo-kredytowych wypożyczają dysponowaną przez nich gotówkę wiejskim spółdzielniom kredytowym, wypełniając w ten sposób funkcje centralnych kas kredytowych.

Odnosi się to zwłaszcza do banków „Aschrai“ i „Halwaa-Wechisachon“ w Tel-Awiwie, posiadającego filje w Haifie i Jerozolimie.

Jeśli weźmiemy także pod uwagę kredyt tych banków to zauważymy, że spółdzielnie kredytowe na wsi operują kapitałem, który w 60% składa się z kredytów banków spółdzielczych i w taki sposób uwalniają się od pomocy banków niespółdzielczych.

Ze zwiększeniem się kapitału banku „Zerubawel“ należy spodziewać się, iż potrafi on spełnić rolę centralnej instytucji finansowej, upłynniającej rezerwy pojedynczych kas, rolę regulatora ruchu kapitału wszystkich banków spółdzielczych.

Z tablicy poniższej wynika, iż Tel-Awiw zajmuje 2/3 wszystkich pozycyj a wspomniane wyżej banki połowę bilansu wszystkich spółdzielni kredytowych. Stosunek ten jest charakterystyczny nietylko dla ostatniego roku, ale i dla lat ubiegłych. Jeśli rozwój we wszystkich spółdzielniach kredytowych zachował ten sam stosunek, to nie zaznacza się to w poszczególnych pozycjach ogólnego bilansu spółdzielni kredytowych.

Warto zwrócić uwagę na stanowisko zajmowane przez spółdzielcze banki tel-awiwskie w ogólnej sieci spółdzielni kredytowych w kraju. Głównemi instytucjami w Tel-Awiwie są dwie wielkie spółdzielnie kredytowe, działalność których wypełnia prawie połowę wszystkich pozycyj bilansu towarzystw spółdzielczych. Jeśli zanalizujemy rezultaty wszystkich banków spółdzielczych w Tel-Awiwie i rezultaty działalności banku „Aschrai“ i „Halwaa-Wechisachon“ w Tel-Awiwie, wówczas otrzymamy następujące dane:

	We wszystkich spółdzielniach w Palestynie		We wszystkich spółdzielniach Tel-Awiwu		Bank Aschrai Bank Halwaa Wechisachon w Tel-Awiwie	
Gotówka	138.115	100%	119.021	86%	106.868	77%
Rezerwa bankowa	786.461	„	572.525	72%	535.444	68%
Wys. zaciągniętych poż.	2.464 897	„	1.692.198	66%	1.370.973	55%
Udziały	164.050	„	106.065	64%	61.765	37%
Fundusz rezerwowy	145.708	„	105.229	72%	76.287	52%
Oszczędności i depozyty	2.796.434	„	2.038.928	72%	1.788.812	63%
Zaliczki	306.533	„	126.386	41%	73.538	24%
Liczba członków	35.640	„	19.639	55%	12.171	34%

Poniższa tablica wykazuje nam procentowy udział spółdzielni kredytowych w Tel-Awiwie i wspomnianych wyżej banków w najważniejszych pozycjach bilansowych lat ubiegłych.

	Udział Tel-Awiwu w bilansie wszystkich spółdzielni kredyt. w Palestynie			Udział Banku „Ashrai" i „Halwaah Wechisachon" w T.A w bilansie wszystkich spółdz. kredytowych w kraju		
	1933	1934	1935	1933	1934	1935
Pożyczki	66%	67%	68%	55%	55%	55%
Depozyty	71%	72%	72%	63%	63%	63%
Liczba członków	53%	54%	55%	36%	36%	34%

Należy zaznaczyć, iż udział Tel-Awiwu w ogólnej liczbie członków spółdzielni wynosił 55%, a w wspomnianych dwóch bankach — 34%, podczas, gdy depozyty odpowiednio wynosiły — 72% i 63%, a pożyczki 68% i 55%. Wynika z tego, iż dla Tel-Awiwu i dla dwóch tych banków istnieje wyższa przeciętna depozytów i pożyczek, przypadających dla każdego członka.

Przeciętna wysokość pożyczki

Rok	we wszystkich spółdz. kredyt. w Palestynie	we wszystkich spółdz. kredyt. w Tel-Awiwie	Bank Ashrai i Halwaa Wechisachon
1933	ŁP. 40	ŁP. 53	ŁP. 64
1934	ŁP. 57	ŁP. 77	ŁP. 97
1935	ŁP. 79	ŁP. 87	ŁP. 112

Przeciętna wysokość depozytów

Rok	we wszystkich spółdz. kredyt. w Palestynie	we wszystkich spółdz. kredyt. w Tel Awiwie	Bank Ashrai i Halwaa Wechisachon
1933	ŁP. 48	ŁP. 64	ŁP. 82
1934	ŁP. 70	ŁP. 93	ŁP. 121
1935	ŁP. 78	ŁP. 104	ŁP. 147

Na zasadzie analizy ogólnego bilansu spółdzielni bankowych w Palestynie z zadowoleniem skonstatować możemy ich ciągły rozwój. Stwierdzić również należy, iż „Merkaz", jako centralna instytucja stosuje należyty system kontroli, i że można przypuszczać, że dalsza jej działalność będzie należycie instruowana i oparta na zdrowych podstawach spółdzielczych i bankowych.

A. MOZESON

SYTUACJA GOSPODARCZA CYPRU

Cypr, obejmujący powierzchnię 3.584 mil_2, z ludnością 361.653, stanowi kolonję W. Brytanji. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo. Przeciętna wartość produkcji rolnej Cypru obliczana jest na ŁP. 1.400.000.—. W ostatnim jednak pięcioleciu wartość zbiorów, naskutek posuchy i spadku cen, spadła i tak w r. 1933 wyniosła ona zaledwie około 1 mljona funtów. W r. 1934 dał się zauważyć nieznaczny wzrost.

Część produktów rolnych, jak pszenica, jęczmień, oliwki i len, idzie na zapotrzebowanie rynku wewnętrznego. Inne, jak owoce cytrusowe, winogrona, rodzynki, wina, cebula, kartofle, tytoń, wełna, skóry i bydło — przeznaczone są na eksport.

Następną pod względem znaczenia gałęzią gospodarki Cypru jest kopalnictwo. Z produktów kopalnianych eksportuje się piryt, azbest i gips.

Przemysł tytoniowy narazie jest mało rozwinięty, istnieją jednak tendencje powiększenia tej gałęzi produkcji. Papierosy cypryjskie znajdują zbyt zarówno na rynku wewnętrznym, jak i na rynkach światowych. Eksport papierosów cypryjskich, zwłaszcza tańszych gatunków, kierowany jest głównie do W. Brytanji i Danji.

Przemysł spirytusowy Cypru wykazuje stale tendencję rozwoju, dzięki zwiększeniu się pojemności rynków, już dawno opanowanych, jak i zdobyciu nowych rynków. Zapowiedziane otwarcie nowej destylarni w Limazolu, która produkować będzie alkohol do win, przyczyni się niewątpliwie do dalszego rozwoju tego przemysłu na Cyprze.

Przemysł włókienniczy, o charakterze chałupniczym, dostarcza na rynek wszelkie artykuły odzieżowe.

Przemysł koronek i haftów również o charakterze chałupniczym, pokrywa nietylko wewnętrzne zapotrzebowania kraju, lecz również częściowo znajduje zbyt na rynkach zagranicznych. Szczególnie w r. 1934 zaznacza się wzrost eksportu tych artykułów z Cypru, głównie do W. Brytanji, a to dzięki zniesieniu przez rząd angielski opłat celnych przy wwozie do W. Brytanji tychże artykułów.

Istnieje również rodzima produkcja płótna lnianego, wyrobów wełnianych i jedwabnych, które również są eksportowane zagranicę.

Pozatem na Cyprze produkuje się szereg artykułów na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego, jak mąka, mydło, wody mineralne, cegły i t. p.

Poniższa tabela wykazuje wysokość handlu zagranicznego Cypru za ostatnie 3 lata.

Rok	Import	Eksport i reeksport	Saldo
	w funtach angielskich		
1932	1.347.595	922.426	— 424.862
1933	1.257.368	889.515	— 367.741
1934	1.419.225	1.079.427	— 339.735

Cyfry te nie obejmują jednak całokształtu handlu zagranicznego Cypru. I tak w r. 1934, po wprowadzeniu odnośnych poprawek, (pozycje w statystykach nieuwzględniane), saldo ujemne Cypru spadnie do Ł. 14.735. Znaczną pozycję, niezaliczoną po stronie eksportu, stanowią sumy, pozostawiane w kraju przez liczne rzesze turystów, z tytułu opłat za hotele, kosztów komunikacji oraz nabywania upominków. I tak w r. 1934 sumy te wyniosły około Ł. 126.000.— Turystyka na Cyprze ma wielkie widoki dalszego rozwoju.

Poniższa tabela podaje cyfry eksportu artykułów wyprodukowanych na Cyprze:

1932 — Ł. 857.301
1933 — Ł. 810.976
1934 — Ł. 1.006.062

Eksport z Cypru kierowany jest głównie do W. Brytanji. I tak w r 1934 eksport z Cypru do W. Brytanji wynosił Ł. 298.161 czyli 27,6% ogólnego eksportu Cypru (r. 1933 — 227.577 Ł. — 25,6% ogólnego eksportu, w r. 1932 Ł. 276.959 — 30% — ogólnego eksportu Cypru).

W r. 1934 zaznaczył się wzmożony eksport Cypru do Niemiec. Wartość tego eksportu wyniosła Ł. 199.307 (18,4% ogólnego eksportu Cypru), w porównaniu z Ł. 89.543 (10,1%) i z Ł. 56.608 w r. 1932 (6,1%). Na eksport Cypru do Niemiec w r. 1934 składały się głównie produkty kopalniane, jak piryt, kruszce, azbest, pomarańcze, rodzynki i t. d.

Na wzrost importu Cypru za ostatnie 3 lata wpłynęły powiększenie przywozu wyrobów gotowych i półgotowych, których wartość wyniosła w r. 1934 Ł. 974.866, w porównaniu z Ł. 770.127 w r. 1932 i z Ł. 756.515 w r. 1933. W. Brytanja eksportowała w r. 1934 na Cypr towary wartości Ł 495.923, t. j. 35% ogólnego importu Cypru, w porównaniu z 400.631 Ł. (31,8% całego importu) w r. 1933 i 386.572 Ł. (28,7% całego importu)

w r. 1932. Import Cypru z innych krajów Imperjum Brytyjskiego wynosił Ł. 151.533, t. j. 10,7% całego importu Cypru, podczas gdy w r. 1933 stosunek ten wynosił 7,9%, a w r. 1932 — 12,4%. Cypr importował z W. Brytanji głównie maszyny, wyroby żelazne i stalowe, wyroby bawełniane i wełniane, z Australji — mąkę, z Indyj — wyroby bawełniane, z Kanady — samochody.

POLSKO-CYPRYJSKIE STOSUNKI HANDLOWE.

Poniższa tabela wykazuje eksport Polski na Cypr za ostatnie 3-lecie.

1932 — Ł. 2.122
1933 — Ł. 1.752
1934 — Ł. 3.610

Polska eksportowała w tym okresie do Cypru głównie wyroby drzewne (w r. 1934 — Ł. 1.360 wobec ogólnego importu drzewa Cypru Ł. 3.568), rury żelazne (w r. 1934 — Ł. 1.120 wobec ogólnego importu rur na Cypr Ł. 13.749), węgiel (w r. 1934 — Ł. 301 wobec ogólnego importu węgla na Cypr Ł. 8.929), papier pakowy (w r. 1934 — Ł. 318 wobec ogólnego importu papieru pakowego na Cypr za Ł. 1.850), wyroby wełniane i bawełniane.

Dotychczas Polska poza rodzynkami (import z Cypru w r. 1934 — Ł. 238) nie sprowadza z Cypru żadnych artykułów.

Istnieją wszelkie możliwości rozwoju stosunków handlowych polsko-cypryjskich, gdyż, jak wynika z przytoczonych danych, handel zagraniczny Cypru jest dość ożywiony i import tego kraju składa się głównie z artykułów, które Polska może eksportować.

PRZEGLĄD PRASY

Wykrycie nielegalnego transportu broni i proklamowanie przez Arabów protestacyjnego strajku generalnego, znalazło oddźwięk w większych artykułach prasy hebrajskiej w Palestynie.

„Haarec“ zamieścił wstępny artykuł naczelnego redaktora tego pisma d-ra M. Gliksona. Autor podkreśla pokojowe nastawienie żydów palestyńskich, którzy dążą do przeprowadzenia dzieła konstruktywnego w tym kraju. Arabowie wiedzą o tem dobrze, iż żydzi nigdy nie napadną zbrojnie na swych sąsiadów, jak to oni sami czynili w 1929 roku. Autor wyraża zdziwienie, iż rząd mandatowy nie wypowiedział się w tej sprawie jasno i zdecydowanie. W zakończeniu swego artykułu autor wyraża obawę, czy obecna taktyka rządu nie idzie w ślady polityki, prowadzonej przez Wysokiego Komisarza Chancellora, która doprowadziła do smutnych wydarzeń.

„Doar Hajom“ zamieszcza artykuł p. Bar - Drory o ostatnim arabskim strajku generalnym. Autor twierdzi, że ostatni strajk dowiódł, iż w pewnych chwilach może powstać zjednoczony front arabski, skierowany przeciwko dziełu odbudowy Palestyny.

„Habokier“ występuje przeciwko przywódcom stronnictw arabskich w Palestynie, którzy stale jątrzą i pragną doprowadzić do żydowsko-arabskiej wojny domowej. Autor podkreśla, iż dzieło odbudowy Palestyny jest dziełem 17-miljonowego narodu, rozproszonego po całym świecie, który szuka spokoju i możliwości pracy. Autor powiada: „wracamy nie, aby walczyć, lecz jako wierni synowie kraju chcemy w nim pracować w spokoju i bezpieczeństwie“.

„Moment“ z dnia 10 listopada zamieszcza artykuł pióra J. Heftmana o ostatnim strajku arabskim. Autor zaznacza, iż strajk przeszedł spokojnie, bez poważniejszych incydentów. Strajk ten jednak powinien być poważną przestrogą, albowiem dowiódł on, iż wszystkie stronnictwa arabskie, a mianowicie stronnictwo Muftiego, stronnictwo Naszaszibiego, dra. Chaldiego, stronnictwo „Istaklal“ oraz związek młodzieży arabskiej utworzyły jednolity front. Jest to zjawisko zasadniczej wagi, które nie może być przeoczone. Autor wyraża obawę, że to jakaś zewnętrzna siła współdziałała w tem zjednoczeniu stronnictw arabskich. To grozi niebezpieczeństwem dla dalszej rozbudowy żydowskiego dzieła w Palestynie.

„Nasz Przegląd“ z dnia 5 listopada zamieszcza artykuł inż. A. Eigera p. t. „O planowości w inwestycjach Palestyny“. Autor propaguje inwestowanie kapitałów w rolnictwie palestyńskiem, które, według niego, jest

gałęzią gospodarki palestyńskiej najbardziej odpowiednią do rozbudowy. Autor występuje również przeciwko spekulacji, która ostatnio stała się plagą Palestyny. Zdaniem autora, nie można spokojnie patrzeć na zjawisko, dające się obecnie spostrzec w Palestynie, a mianowicie, iż cały szereg ważnych gałęzi gospodarki leży odłogiem, podczas gdy w innych gałęziach naskutek nadmiaru inwestycyj, panoszy się sroga spekulacja.

„Rynek Drzewny" z dnia 11 listopada zamieszcza korespondencję z Palestyny, o obecnej sytuacji na rynku drzewnym w tym kraju. Korespondent zaznacza, iż drzewo oraz wyroby drzewne będą i nadal miały zapewniony zbyt w Palestynie. Optymizm drzewników palestyńskich jest zdaniem korespondenta uzasadniony, albowiem wzmożony ruch imigracyjny siłą rzeczy przyczyni się do dalszego wzmożenia ruchu budowlanego.

„Bustnai" zamieszcza artykuł Mojżesza Smilańskiego o horoskopach eksportu cytrusów z Palestyny. Autor podkreśla, iż eksport pomarańczy palestyńskich stale wzrasta, mimo panującego na świecie kryzysu gospodarczego. Autor podkreśla z zadowoleniem, iż obecnie Palestyna eksportuje swoje cytrusy również i do krajów, które ich poprzednio nie importowały.

„Dos Judisze Tugblat" zamieszcza artykuł, dotyczący miejsc świętych w Palestynie. Zdaniem autora istnieje obecnie obawa, iż przez utworzenie szkoły arabskiej przy Ścianie Płaczu naruszony zostanie status quo w odniesieniu do miejsc świętych w Palestynie.

P. W.

Z NADESŁANYCH WYDAWNICTW

Dr. S. STENDING: Polska a Palestyna, stosunki wzajemne w dobie obecnej, Warszawa, 1935.

Autor, który ma w swym dorobku szereg prac i monografij, podjął się w niniejszej publikacji wdzięcznego zadania zobrazowania stosunków polsko - palestyńskich w różnych dziedzinach. —

Monografję swą dzieli autor na 2 części zasadnicze. W części pierwszej omawia polsko - palestyńskie stosunki kulturalne, dając ciekawy rzut oka na coraz bujniej rozwijające się stosunki w tej dziedzinie. Po przytoczeniu podłoża ogólnego, kreśli autor oblicze emigracji żydowskiej z Polski do Palestyny, podkreślając ze szczególną dobitnością fakt, że połowa ogólnej imigracji wywodzi się z Polski. Na tem tle kreśli z kolei rozwój ruchu propalestyńskiego w Polsce, uwzględniając szczególnie deklaracje propalestyńskie rządów polskich oraz powstanie polskiego komitetu „Pro - Palestina". — Cytatami opinji polskiego świata intelektualnego o

ruchu sjonistycznym i odbudowie Palestyny, zamyka autor tę część swej pracy. —

W części drugiej, poświęconej polsko - palestyńskim stosunkom gospodarczym, znajdujemy dość dokładny obraz dynamiczny rozwoju tych stosunków, które rosną z dnia na dzień i potężnieją.

Szczególną uwagę poświęca tu autor działalności Polsko - Palestyńskiej Izby Handlowej, o której wyraża się m. in., że „ ma chlubną kartę w rozbudowie wzajemnych stosunków gospodarczych polsko - palestyńskich".

Część ta zawiera szczegółowe dane o komunikacji okrętowej i lotniczej między Polską a Palestyną, o obrotach handlowych i o Targach Lewantyńskich, ze szczególnem uwzględnieniem zorganizowanej na nich przez Polsko - Palestyńską Izbę Handlową Wystawy Polskiej. —

Praca dra Stendiga zasługuje na uznanie, jako bardzo cenny przyczynek do zapoznania się z aktualnemi zagadnieniami stosunków polsko-palestyńskich, szczególnie przez społeczeństwo polskie. Należy się spodziewać, że w ślad za tą monografją, operującą bogatym — może tylko nieco nierównej wartości — materjałem bibljograficznym, autor ogłosi szerszą pracę na temat stosunków polsko - palestyńskich.

J. T.

„HAOLE" Informacje dla emigrantów do Palestyny i turystów, nakładem Krajowego Biura Palestyńskiego w Krakowie, Kraków, 1935.

Z całą satysfakcją należy powitać ten zwięzły podręcznik, który ma emigranta, względnie „potencjonalnego" emigranta żydowskiego z Polski do Palestyny, — a kto nim dziś nie jest — przeprowadzić przez gąszcz, by nie rzec dżunglę przepisów o imigracji do Palestyny, w których tylko „augurowie" a i ci nie zawsze dokładnie są zorjentowani. W sposób przystępny i jasny, bez zbędnej rozwlekłości, podaje ten informator przepisy, odnoszące się do wszystkich kategoryj emigrantów, poczynając od wskazówek ogólnych i informacyj gospodarczych.

Z kolei zapoznaje się czytelnik z kategorjami imigrantów, wedle ustaw palestyńskich. Informatorzy podają przepisy, jak starać się o paszport emigracyjny, wysokość kosztów podróży, informują co wolno i co należy zabrać ze sobą do Palestyny, podają ogólne wskazówki dla turystów, rady zdrowotne i t. d. — jednem słowem: w kilku zdaniach mówią o każdym przedmiocie, który może interesować emigranta. Broszura wydana w języku hebrajskim i polskim, powinna dotrzeć do rąk każdego emigranta. Krakowskiemu Biuru Palestyńskiemu należy się uznanie za piękną i celową inicjatywę. — **J. T.**

KOMUNIKATY

Polsko-Palestyńskiej Izby Handolwej

INTERWENCJA W SPRAWACH KONTYNGENTU DLA PALESTYŃSKICH OWOCÓW CYTRUSOWYCH.

Prezes L. Lewite odbył ostatnio szereg konferencyj z miarodajnemi czynnikami w sprawie powiększenia kontyngentu dla importowanych do Polski pomarańczy i grejpfrutów palestyńskich.

ZEBRANIE ZARZĄDU I RADY POLSKO-PALESTYŃSKIEJ IZBY HANDLOWEJ.

Na ostatniem odbytem posiedzeniu Zarządu i Rady Polsko - Palestyńskiej, pod przewodnictwem prezesa L. Lewitego, omawiano szczegółowo sytuację w Palestynie i stwierdzono na zasadzie najnowszych wiadomości że źródeł autoratywnych, powrót do normalnych stosunków, po chwilowem nieuzasadnionym niepokoju, spowodowanym wojną włosko-abisyńską.

Obszernie omówione zostały sprawy eksportu polskiego do Palestyny, stale wzmagający się ruch między Polską a Palestyną, rekordowe cyfry eksportu, przyczem rozważono konieczność uregulowania podziału kontyngentów na owoce cytrusowe, przyznanych Palestynie w wysokości 10.000 tonn.

Wreszcie postanowiono przystąpić do organizacji udziału Polski w Targach Lewantyńskich, 1936, w Tel - Awiwie.

Wiceprezes Zarządu Izby, p. sędzia M. Friede, udał się do Palestyny dnia 5 listopada b. r. celem przeprowadzenia na miejscu pertraktacyj z dyrekcją Targów, jakoteż zbadania na miejscu możliwości dalszej rozbudowy stosunków gospodarczych między Polską a Palestyną.

W dyskusji przyjmowali udział pp. inż. Antoni Eiger, dr. Henryk Rosmarin, sędzia M. Friede, A. Sztrancman, radca L. Milstein i inni.

DZIAŁALNOŚĆ IZBY W DZIEDZINIE ROZWOJU LOTNICTWA ŻYDOWSKIEGO W PALESTYNIE.

W tych dniach zakończył się pierwszy kurs pilotażu szybowcowego. zorganizowany przez Polsko - Palestyńską Izbę Handlową. Wspomniany

kurs ukończyli pp. Biderman Natan, Bursztyn Izak, Landau Adolf, Rozyn Konstanty, uzyskując dyplomy kategorji A.

Kurs teoretyczny szybowcowy rozpoczyna się w dniu 29 listopada br.

Zainteresowani wspomnianym kursem zechcą się zwrócić do Izby w godz. 13—15.

Staraniem Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej wysłany został ostatnio do Palestyny 1-szy szybowiec, zakupiony przez aeroklub tel-awiwski „Hagamal-Hameofef".

ROZSZERZENIE DZIAŁALNOŚCI POLSKO-PALESTYŃSKIEJ. IZBY HANDLOWEJ.

Izba przystępuje obecnie do rozszerzenia swej działalności i na inne kraje Bliskiego Wschodu.

Wydział Handlowy Izby uruchomił obecnie Referat Cypru, który udziela wszelkich informacyj, dotyczących wymiany handlowej między Polską a Cyprem.

Zainteresowani zechcą się zwrócić do Wydziału Handlowego Izby.

Do zapytań pisemnych należy dołączyć znaczek na odpowiedź.

POLSKO-PALESTYŃSKI BANK SPÓŁDZIELCZY.

Grupa działaczy społecznych i gospodarczych podjęła, jak już pokrótce donieśliśmy, inicjatywę założenia instytucji, któraby regulowała i załatwiała wszelkie sprawy finansowe, wchodzące w zakres emigracji do Palestyny i stosunków gospodarczych polsko - palestyńskich. —

Nowopowstająca instytucja finansowa została już zarejestrowana i zalegalizowana p. n. „Polsko Palestyński Bank Spółdzielczy" i rozpoczyna swoje czynności w styczniu roku 1936 w odpowiednim lokalu przy ul. Fredry Nr. 10

Organizatorzy obrali dla wspomnianej instytucji formę spółdzielni chcąc w ten sposób jaknajbardziej uprzystępnić współdziałanie szerszym warstwom społeczeństwa i nadać instytucji charakter społeczny i ponadpartyjny.

Polsko - Palestyński Bank Spółdzielczy ma m. in. za zadanie:

1) ułatwianie i popieranie emigracji, a w szczególności elementów ze stanu średniego — przemysłowców średnich i drobnych, rzemieślników drobnych i kupców, chałupników i drobnych rolników oraz ogrodników, przez:

a) udzielanie tanich pożyczek członkom spółdzielni na cele, związane

z ich emigracją pod odpowiedniem zabezpieczeniem lub gwarancją osób trzecich, zamieszkałych w Polsce lub w Palestynie,

b) wykonywanie wszelkich zleceń emigrantów, wchodzących w zakres operacyj bankowych,

c) udzielanie pożyczek pragnącym emigrować, pod zastaw nieruchomości i ruchomości (maszyn, warsztatów i t. p.). —

2) Popieranie eksportu z Polski do Palestyny przez udzielanie kredytów średnim i drobnym przemysłowcom, rzemieślnikom i chałupnikom oraz spółdzielniom rolniczym, na cele związane z ich produkcją i eksportem do Palestyny, pod zabezpieczenie towarowe lub konsumentów.

Rozpoczęta przez organizatorów akcja w kierunku werbowania członków dla banku oraz deklarowania wkładów, znalazła zrozumienie wśród powołanych kół.

Należy się spodziewać, że ta, tak niezbędna placówka zostanie we właściwej mierze poparta przez te sfery, które w pierwszym rzędzie są powołane do wprowadzenia jej w życie i do należnej realizacji.

UWADZE EMIGRANTÓW UDAJĄCYCH SIĘ DO PALESTYNY.

W związku z szybkim rozwojem przemysłu i rzemiosła w Palestynie oraz szeregiem zmian, występujących w tych dziedzinach, istnieje potrzeba udzielenia imigrantom dokładnych informacyj o możliwościach urządzenia się w kraju.

Imigranci, udający się do Palestyny, nie zasięgając uprzednio dokładnych informacyj co do możliwości istniejących w poszczególnych gałęziach przemysłu i rzemiosła, napotykają przy zetknięciu się z rzeczywistością palestyńską na duże trudności, które wynikły z nieznajomości terenu oraz specyficznych warunków w najrozmaitszych działach produkcji palestyńskiej. Inicjatywę swoją kierują oni często do działów o słabych możliwościach rozwoju, zaniedbują natomiast pomyślne horoskopy, istniejące w innych gałęziach przemysłu i rzemiosła palestyńskiego.

Wszelkich informacyj, dotyczących wyżej wspomnianych spraw, a w szczególności stanu poszczególnych gałęzi przemysłu i rzemiosła, spraw celnych i transportowych oraz możliwości importowych i eksportowych Palestyny i innych krajów Bliskiego Wschodu, udziela Referat Przemysłu i Rzemiosła, codziennie w godz. 10-ej do 2 p. p. Do pisemnych zapytań należy dołączyć znaczek na odpowiedź.

KU UWADZE EKSPORTERÓW JAJ.

Ostatnio znacznie wzrosły możliwości eksportu jaj z Polski do Palestyny.

W związku z powyższem Izba podaje do wiadomości zainteresowanych eksporterów, iż od dnia 1 grudnia 1935 roku w Palestynie obowiązywać będą nowe formalności odnośnie jaj importowanych. —

Wszelkich informacyj w powyższych sprawach udziela Referat Handlowy Izby,

MOŻLIWOŚCI EKSPORTOWE DO PALESTYNY.

Ostatnio do biura Izby wpłynęły następujące oferty:

I. Dom agenturowo - handlowy w Palestynie pragnie objąć zastępstwo fabryk polskich, produkujących następujące artykuły:

1) Wyroby żelazne i stalowe, jak konstrukcje żelazne, okucia budowlane i t. d.;

2) Wyroby sanitarne;

3) Materjały elektrotechniczne, a mianowicie: kable, druty, instalacje i t. d.

4) Przyrządy elektryczne, jak motory, wentylatory i t. d.

5) Produkty spożywcze, a mianowicie: konserwy, owoce i t. d.

6) Wyroby kosmetyczne i perfumeryjne.

7) Produkty chemiczne.

II. Firma palestyńska interesuje się objęciem przedstawicielstwa fabryk tekstylnych.

Bliższych informacyj w powyższych sprawach udziela Wydział Handlowy Izby.

SPRAWY CELNE I TRANSPORTOWE

„Official Gazette" Nr. 544 z 18-go października b. r. zawiera rozporządzenie, modyfikujące dotychczasową stawkę celną przy wwozie mebli do Palestyny: Obecnie obowiązują następujące stawki celne:

poz. tar. 122.	Meble wszelkiego rodzaju prócz osobno wymienionych	— 15% ad valorem
poz. tar. 122.	A. Meble gięte w stanie surowym lub gotowym:	
a)	gotowe, zupełnie obrobione, importowane w stanie składanym lub częściach	— 22,5 mils. za kg.
b)	półobrobione, importowane w stanie składanym lub częściach,	— 15 „ „ „
c)	w stanie surowym, nieobrobione, t. zn. w formie nieheblowanej.	— 2 „ „ „

NOWE PRZEPISY, ODNOŚNIE JAJ IMPORTOWANYCH DO PALESTYNY.

„Official Gazette" Nr. 543 z dn. 17 października b. r. zawiera rozporządzenie o zakazie wwozu i sprzedaży jaj, kaczych i kurzych, niezaopatrzonych napisem „Imported", który winien być umieszczony na skorupach jaj w 3-ch oficjalnych językach, t. j. w hebrajskim, angielskim i arabskim. Wielkość liter składających się na napis, winna posiadać wysokość przynajmniej 2 mm. Przepis powyższy wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1935 r.

CENY ZA MĄKĘ W PALESTYNIE WYZNACZONE NA OKRES 4-GO KWARTAŁU 1935 R.

Na zasadzie uprawnień, na mocy rozporządzenia 4-go o taryfie celnej (dodatkowa ustawa) Nr. 13/1935, jako poprawka do taryfy celnej (Nr. 2) Nr. 36/1935. Dyrektor Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu rządu palestyńskiego określił wartość wymienionych poniżej towarów, w celu wyznaczenia opłat celnych, na okres 3-miesięczny, począwszy od dn. 1-go października 1935 r., według § 3-go ustawy, jak następuje:

(a) gatunek I.	Marki takie, jak „North-King", „Northern-Gold", „Three Misses„ „Britainss-Quee", „Gold-Medal", „Tower", „Nelson", „Westminster", „Creat West", „Red Dragon", i „Lion" oraz inna mąka pszenna podobnego gatunku	Ł. P. 12,750

(b) gatunek II.	Marki takie, jak „Brillant“, „Novelty“, „Silver-Grown“, „Harrison“, „Pearless“, „Dingo“, „Henko“, „Eclipse“ i „Charlick“ oraz inna mąka pszenna podobnego gatunku	Ł. P.	8.200
(c) gatunek III.	Marki takie, jak „Stella Nr. 1“ „Farine Special Extra“, „OO Granular Flour“, „O Stellato Flour“ i inna mąka pszenna tego gatunku	Ł. P.	7.000
(d) gatunek IV.	Marki takie, jak „B—3“, „B—4“, „OO“, „G—S“ i „G—D“, „Extra Flour“ oraz inna mąka tego gatunku	Ł. P.	8.700

MĄKA ŻYTNIA:

(a) gatunek I.	„Cream of Rye“ oraz inna mąka tego gatunku	Ł. P.	9.250
(b) gatunek II.	Inna mąka żytnia za wyjątkiem mąki żytniej „Staright-Mill“	Ł. P.	5.950
(c) gatunek III.	Mąka żytnia „Straight Mill“	Ł. P.	5.000
PSZENICA TWARDA:	Wszystkie gatunki	Ł. P.	8.000
PSZENICA MIĘKKA:	Wszystkie gatunki	Ł. P.	7.000
ŻYTO:	Wszystkie gatunki	Ł. P.	5.750

STAWKI CELNE NA ZBOŻA I MĄKĘ.

Poz. 287. pszenica twarda — 3 milsy za kg.

Poz. 287 a. Mąka pszenna i żytnia — 3,65 mils. za kg. w zależności od gatunku i ceny rynkowej (przyczem najniższa stawka jest pobierana przy cenie 9 milsów i wyżej za kg., a najwyższa stawka — przy cenie 5,75 milsów za kg.—).

Poz. 287. b. żyto — 1—3,5 mils. za kg. w zależności od gatunku i ceny rynkowej przyczem najniższa stawka jest pobierana przy cenie 8 milsów i wyżej, a najwyższa stawka — przy cenie 5,75 milsów i mniej za kg.).

Poz. 287. c. Semolina — 3—6,5 mils. za kg. w zależności od gatunku i ceny rynkowej (przyczem najniższa stawka jest

pobierana przy cenie 9 milsów i więcej, a najwyższa stawka — przy cenie 5,75 milsów i mniej za kg.—).

Poz. 287. d. pszenica miękka — 1—3,5 milsów za kg. w zależniści od gatunku i cen rynkowych (przyczem najniższa stawka celna jest pobierana przy cenie 8 milsów i wyżej, a najwyższa — przy cenie 3,5 milsów i mniej za kg.—).

FORMALNOŚCI, ZWIĄZANE Z IMPORTEM ZIEMNIAKÓW DO PALESTYNY.

(z ostatniego rozporządzenia rządu palestyńskiego dla ochrony roślin)

1. ZIEMNIAKI JADALNE.

Import jest dozwolony pod warunkiem, że każda przesyłka zaopatrzona jest w certyfikat, stwierdzający, iż są one wolne od a) wszelkich chorób i infekcyj, b) w szczególności od Phtorimea operculella, jakoteż Leptinotarsa decimlineata.

2. ZIEMNIAKI — SADZENIAKI.

Od dnia 1 października 1935 r. nie wolno sprowadzać do Palestyny ziemniaków-sadzeniaków, o ile nie będą one odpowiadały następującym warunkom:

a) dla każdej zamierzonej przesyłki winien importer uzyskać zezwolenie Dyrektora Rolnitwa i Lasów lub jego zastępcy w formie przepisanej w załączniku IV.

Wzór brzmienia podajemy poniżej:

„Ja . . . . z . . . . . pragnę importować nasiona kartoflane na sprzedaż (plantowanie na moim własnym gruncie).

Nazwa gatunku . . . .

Ilość . . . . . worków.

Skąd . . . . . (kraj pochodzenia).

Podpis . . . . (nazwisko importera).

. . . . zezwala się na import ziemniaków-sadzeniaków z. . . . . gatunków i w ilości jak wyżej wspomniane."

Podpis . . .

Dyr. Depart. Rolnictwa i Lasów

Data . . . .

b) ziemniaki-sadzeniaki sprowadzać wolno tylko przez porty Jaffa lub Hajfa.

c) każdy importer ziemniaków-sadzeniaków, przeznaczonych na sprzedaż, musi utrzymywać szczegółową listę sprzedaży odnośnie do każdej przesyłki, wyszczególniającą nazwiska i adresy kupujących oraz sprzedane im ilości. Listy takie winny być na żądanie przedstawione do inspekcji Departamentu Rolnictwa i Lasów,

d) każda przesyłka winna być zaopatrzona w następujące zaświadczenie:

1. świadectwo pochodzenia w formie przepisanej w załączniku V, w brzmieniu następującem:

Adres . . . . .

Ja niżej podpisany . . . członek firmy . . . . . wysyłające . . . . skrzynek (worków), zawierających ogółem . . . netto wagi kartofli dla celów sprzedaży i plantowania, załadowanych na statku z . . . . . do . . . . . . zaświadczam niniejszem, że:

1) kartofle uprawiane przez . . . . . z . . . . .

2) gatunku . . . . .

3) rozmiaru i wyglądu . . . .

4) posiadające zaświadczenie wydane przez odnośnego Inspektora Departamentu Rolnictwa lub innej władzy kraju pochodzenia, za numerem . . . .

5) kartofle uprawiane były na obszarze wolnym od wszelkich chorób im właściwym.

Podpis . . . . .

Stwierdzono w . . . dnia . . . .

Nazwisko i tytuł urzędnika

. . . .

2. Świadectwo sanitarne Departamentu Rolnictwa lub równorzędnej władzy kraju, z którego ziemniaki są eksportowane. Świadectwo to winno stwierdzać, że dana przesyłka wolna jest od chorób niżej wyszczególnionych: Phthorimea perculella, Leptinotarsa decemlineata, Synchytrium endobioticum, Spongospera subterranea, Actinomycea Scabies, Bacilus phyphtorus, z tem jednak, że każda przesyłka zawierać może do 10% bulw zakażonych Spongospera subterranea oraz do 10% bulw zakażonych Actinemyces scabies, przyczem nie więcej niż 10% ogółem zakażonych bulw jest dotkniętej temi chorobami.

Niestosowanie się do powyższych warunków importowych spowoduje konfiskatę przesyłki oraz dochodzenia przeciwko importerowi na zasadzie artykułu 11 rozporządzenia o ochronie roślin.

SPRAWY CELNE.

Przywozowa stawka celna w Palestynie na ziemniaki-jadalne wynosi:
w okresie 1.IV — 15.VII —3 milsy za kg. (poz. tar. 230)
„ 16.VII — 30.III — 1 mils za kg.
(1 funt pal. = 1000 milsów)

Ziemniaki-sadzeniaki, zaopatrzone w świadectwa w/g załącznika Nr. IV (patrz wyżej) są przy wwozie do Palestyny zwolnione z opłat celnych.

SPRAWY TRANSPORTOWE.

Ziemniaki są transportowane w workach lub skrzynkach.

Stawka frachtowa na ziemniaki na przestrzeni fob Gdynia/Gdańsk do fob Hajfa/Jaffa (w/g taryfy przewozowej Svenska Orient Linien) wynosi 30.— sh. ang. w/g kursu dnia za tonnę.

STAWKI FRACHTOWE NA LEWANT NIE PODWYŻSZONE.

Mimo zwyżki stawek ubezpieczeniowych na okręty i wbrew pogłoskom rozszerzanym w prasie zagranicznej, linje żeglugowe „Svenska Orient Iinien" oraz „żegluga Polska", które utrzymują wspólny serwis bezpośrednio z portów polskich do Egiptu, Palestyny, Syrji, Turcji i Grecji, nie podwyższyły stawek frachtowych i nawet nie cofnęły zniżek frachtowych, udzielonych bezpośrednio przed wybuchem konfliktu włosko-abisyńskiego.

K R O N I K A

PALESTYNA

Polityka

W SPRAWIE WSPÓŁPRACY WSZYSTKICH STRONNICTW ARABSKICH. Jedyne pismo arabskie, wychodzące w Transjordanji, „Al Ordon” zamieściło większy artykuł w sprawie ustalenia modus vivendi, któryby umożliwił współpracę stronnictw arabskich. Zdaniem autora jest to w chwili obecnej konieczne, aby zjednoczonemi siłami przeciwstawić się ekspansji gospodarczej Żydów.

PRASA ARABSKA O OSTATNIM STRAJKU PROTESTACYJNYM. Prasa arabska omawia w większych artykułach przebieg ostatniego strajku, proklamowanego, w związku z wykryciem nielegalnego transportu broni w porcie jaffskim.

„Al Balag” podkreśla w większym artykule, iż strajk dowiódł, iż mimo upływu 18 lat od proklamowania deklaracji Balfoura, Palestyna pozostała nadal krajem arabskim, że w chwilach decydujących Arabowie palestyńscy umieją zdobyć się na skoordynowaną działalność.

„MUKATAM” PRZECIWKO POLITYCE MINISTRA KOLONIJ. Pismo arabskie „Mukatam” zamieściło większy artykuł przeciwko obecnej polityce angielskiego ministerjum kolonij. Za obecny stan polityczny ponosi odpowiedzialność, zdaniem autora, nie Wysoki Komisarz Palestyny, ale minister kolonij w Londynie.

„FALASTIN” O OBECNEJ SYTUACJI W PALESTYNIE. „Falastin” w dłuższym artykule o obecnej sytuacji politycznej kraju, podkreśla konieczność zaprowadzenia kontroli nad kupnem ziemi przez Żydów. Autor artykułu polemizuje z ministrem kolonij Malcolmem Mac Donaldem, który oświadczył, iż obecna sytuacja polityczna w Palestynie jest zadawalająca.

ARABOWIE W SPRAWIE RADY LEGISLATYWNEJ. Wśród Arabów toczą się obecnie ożywione dyskusje na temat projektu utworzenia Rady Legislatywnej. Głównymi przeciwnikami Rady są jak wiadomo zwolennicy Muftiego, którzy wygłaszają mowy agitacyjne, wymierzone przeciwko wszelkiej współpracy z Żydami i rządem mandatowym.

DR. CHALDI O PODZIALE ROBÓT PUBLICZNYCH MIĘDZY ŻYDAMI I ARABAMI. Nowowybrany burmistrz Jerozolimy, dr. Chaldi, w wywiadzie udzielonym prasie palestyńskiej, omówił sprawę przydziału robót publicznych przedsiębiorstwom żydowskim i arabskim. Dr. Chaldi zaprzeczył, jakoby kierował się tendencjami szowinistycznemi; jedynem kryterjum przy zawieraniu umów jest moment kalkulacji.

Administracja publiczna

DOCHODY RZĄDU PALESTYŃSKIEGO W SIERPNIU 1935 R. Dochody rządu palestyńskiego w sierpniu b. r. wynosiły ŁP. 450.112, z czego ŁP. 239.291 z opłat celnych, ŁP. 82.651 z podatków i z opłat przy udzielaniu zezwoleń, oraz ŁP. 69.007 z innych źródeł. Wydatki rządu palestyńskiego we wspomnianym miesiącu wynosiły ŁP. 353.286. Bardzo waż-

ną pozycją w rozchodach rządowych stanowiły nadzwyczajne roboty publiczne, które wynosiły ŁP. 52.677. Nadwyżka dochodów nad rozchodami rządu palestyńskiego w sierpniu b. r. wynosiła ŁP. 96.825 w pierwszych 4-ch miesiącach b. r. budżetowego: kwiecień — sierpień wynosiła ŁP. 1.090.961. Rezerwy kasowe rządu palestyńskiego na dzień 1 sierpnia 1935 r. wynosiły ŁP. 5.824.516.

ROBOTY PUBLICZNE. Rząd palestyński ogłosił dane, dotyczące budowlanych robót publicznych. Według tychże danych okazuje się, iż w ubiegłym roku w Tel-Awiwie wydano na te roboty ŁP. 132.417, w Jaffie — ŁP. 121.600, w Hajfie — ŁP. 20.429, w Jerozolimie — ŁP. 10.474, w Ramat Gan — 5.005, w Rechowot — 3.130, w Nablusie — 3.077, w Petach-Tikwa — ŁP. 2.965.

Rolnictwo

POMOC RZĄDU DLA ROLNIKÓW.

Rząd palestyński zakupił w okręgu Beer Szewa 650 tonn jęczmienia i 751 tonn pszenicy, celem rozdania ich zubożałym rolnikom.

OBNIŻENIE PODATKU ROLNEGO.

Po długich pertraktacjach między Hitachdut Haikarim a rządem palestyńskim, ten ostatni zdecydował się obniżyć, ze względu na tegoroczne straty rolnictwa palestyńskiego, stopę podatku rolnego o 30—40%. Instrukcje w tej sprawie zostały już wysłane do poszczególnych okręgów.

PSZCZELNICTWO. Rząd palestyński czyni dalsze starania w kierunku zracjonalizowania tej gałęzi produkcji. Podobnie, jak w latach ubiegłych będą udzielane pożyczki na cele rozbudowy pszczelnictwa. Pożyczki te będą udzielane nie w gotówce, lecz w postaci uli i innych potrzebnych materjałów i spłacone będą w ciągu lat trzech. Każdy kolonista może otrzymać maximum 5 uli, kwuca zaś 25 uli. W r. b. rząd rozdzieli 450 uli.

RYBOŁÓSTWO. Coraz większe zainteresowanie wywołuje rybołóstwo wśród imigrantów nowoprzybyłych do kraju Pierwszy statek rybacki, własności firmy Frenkel Luzati, Jaffa, wyruszył na połów.

PLANTACJE ARBUZÓW. Rząd palestyński przedsięwziął szereg kroków, w kierunku podniesienia i rozbudowy tej gałęzi rolnictwa. Zbiór tegoroczny arbuzów w okręgu Akko wynosił na 9.000 tonn. Arbuzy te sprzedano na rynku wewnętrznym i osiągnięto zań wysokie ceny. Zaledwie małą ilość eksportowano do Syrji. Zbiór arbuzów w okręgu Tul Kerem wynosił 14,000 tonn

GIWAT ADA. Stan gospodarczy kolonji jest w zupełności pomyślny. Kolonja prowadzi przeważnie gospodarkę zbożową. Zbiór tegoroczny był dobry, a to dzięki stosowaniu nawozów sztucznych. Zaznaczył się również pomyślny zbiór winogron. Ta gałęź produkcji rolnej przynosi już kolonji znaczne zyski. Większość winogron sprzedano w Chederze, a część w Tel-Awiwie. Koloniści zamierzają w bieżącym roku rozszerzyć tereny pod plantacje winogron. Wśród osadników przeważa element młody, posiadający wykształcenie fachowe. W kolonji utworzono spółdzielnię p. n. „Irgun Chaklai", która ma za zadanie sprzedawać produkty kolonistów, jak również zakupywać narzędzia, nawozy oraz inne sprzęty potrzebne do prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej. Spółdzielnia zajmuje się również sprawą podniesienia jakości produkcji i zaprowadzenia w kolonji nowych gałęzi produkcji. Spółdzielnia zamierza obecnie zakupić krowy rasowe i zaprowadzić wzorową mleczarnię. Główną przeszkodą w rozwoju kolonji jest brak wody. W kolonji istnieje tylko jedna studnia, dostarczająca wodę do użytku ludzi i zwierząt, brak natomiast wody dla celów rolniczych. Towarzystwo Pica przystąpiło do wiercenia wielkiej studni. Wiercenia dotarły do głębokości 550 m., a wody do-

tychczas nie znaleziono. Towarzystwo Pica zamierza jednak nadal prace kontynuować. W wypadku znalezienia wody, ma być w kolonji głównie rozbudowana gospodarka warzywna.

BEER TUWIA. W kolonji osiedliło się w roku bieżącym dodatkowo 48 rodzin. Wybudowano szereg domów mieszkalnych.

KFAR WITKIN. Agencja Żydowska wyznaczyła w bieżącym roku budżet dla tej kolonji. Przystąpiono do budowy mieszkań i do szeregu robót publicznych. Obecnie rozpoczyna się plantowanie owoców i do rozbudowy szeregu gałęzi produkcji rolnej. Kolonję zamieszkuje 170 rodzin.

IRGUN MENACHEM. W pobliżu Gedery powstaje obecnie kolonja, która będzie zamieszkiwana przez członków związku Irgun Menachem.

DZIAŁALNOŚĆ SPÓŁDZIELNI ROLNICZEJ „TNUWA". W okresie październik 1934 — maj 1935 r. mleczarnia spółdzielni Tnuwa w Tel-Awiwie otrzymała o 1.026.000 litrów mleka więcej niż w tymże okresie r. ub. Z otrzymanego mleka 16% zużyto na wyrób kefiru, i 12% na wyrób mleka pasteuryzowanego. W ostatnich miesiącach dał się zaznaczyć wzrost zapotrzebowania na mleko pasteuryzowane w Tel-Awiwie.

Na rynku dał się ostatnio również zauważyć wzrost konsumcji śmietany. Wzrost ten wynosi około 80%.

Dla ilustracji zwiększenia obrotów spółdzielni Tnuwa, warto przytoczyć dane, ilustrujące wzrost zużycia mleka przez mleczarnię Tnuwy w Tel-Awiwie. Wzrost ten od r. 1930 do 1931 wynosi 37,52%, od r. 1931—1932—22,20% od r 1932—1933 — 46,35%, od r. 1933—1934 — 40,62%, od r. 1934—1935 — 55,44%. Spółdzielnia Tnuwa powiększyła w znacznej mierze ilość swych środków transportowych. Spółdzielnia Tnuwa sprzedała w Petach-Tikwa od października r. 1934 do maja r. 1935 swe produkty mleczarskie za ŁP. 2.482.163, drób za ŁP. 2.086. W Kfar Saba Tnuwa sprzedała w tym okresie produkty mleczarskie za ŁP. 3.344, a drób za ŁP. 575.—. W Rechowot Tnuwa sprzedała produkty mleczarskie za ŁP. 5.696.

ZJAZD HODOWCÓW BYDŁA. W Hajfie odbył się ostatnio zjazd hodowców bydła w Palestynie. W zjeździe tym brali udział przedstawiciele wszystkich kibuców oraz niektórych moszaw owdim i kolonij prywatnych, oraz przedstawiciele rządu palestyńskiego i Wydziału Rolniczego Agencji Żydowskiej.

Na zjeździe omawiano obecny stan hodowli bydła w Palestynie i powzięto szereg rezolucyj, zmierzających do zracjonalizowania tej gałęzi gospodarki. M. in. postanowiono zakupić zagranicą mechaniczne dojarki i chłodnie do mleka. Wybrano również komisję techniczną dla opracowania planu dalszego rozwoju hodowli bydła w Palestynie.

Przemysł

FABRYKA CEMENTU „SHIMSCHON"

Budowa nowej fabryki cementu w Hartuw, na czele której stoi p. N. Menn, posuwa się naprzód. Dyrekcja kolei żelaznych w Tel-Awiwie buduje obecnie odnogę kolejową, łączącą fabrykę z linją kolejową Jaffa—Jerozolima. Przeprowadzone prace wiertnicze dla znalezienia wody nie dały dotychczas należytych rezultatów. Wiercono do głębokości 27 metrów i wykryte źródła nie były zasobne w wodę, tak że prace te chwilowo przerwano. Obecnie przystąpiono do wiercenia w innem miejscu i sprowadzono w tym celu specjalne maszyny wiertnicze. Przy pracach wiertniczych zatrudnionych jest 8 robotników.

Wkrótce rozpocznie się budowa domów mieszkalnych dla dyrekcji i dla inżynierów, którzy będą zatrudnieni w wyżej wspomnianej fabryce.

Przedsiębiorstwo „Shimschon" wydało prospekt propagandowy, który omawia obecne możliwości istniejące dla

rozwoju przemysłu cementowego w Palestynie. Według prospektu, wydatki związane z budową fabryki cementu w Hartuw łącznie z terenem, maszynami budową dróg i płac roboczych w pierwszym roku działalności wyniosą ŁP. 200.000. — Fabryka będzie w stanie wyprodukować dziennie 300 tonn cementu, czyli około 100.000 tonn rocznie. Gmachy fabryczne będą mogły zawierać piece znacznie większe, tak, by w razie potrzeby można je było przebudować i doprowadzić produkcję roczną do 250.000 tonn.

Kapitał potrzebny do budowy przedsiębiorstwa zdobędą założyciele częściowo przez wydanie akcyj zwykłych i akcyj uprzywilejowanych na ogólną kwotę ŁP. 150.000. Towarzystwo Ifico postanowiło rozsprzedać 10.000 akcyj wspomnianego przedsiębiorstwa. Bracia Menn mają otrzymać akcje na ogólną kwotę ŁP. 20.000.— przyczem 20 proc., czyli ŁP. 4.000.— wpłacą gotówką, a resztę ratami w ciągu 2-ch lat po rozpoczęciu działalności przedsiębiorstwa. Większe ilości akcyj zakupiły również lord Melchett, pp. Chiams i Fuzar w Londynie, i p. Lichtenstein z Tel-Awiwu. Tereny fabryczne obejmą 1.830 dunamów, z czego 940 zostało już zakupionych.

Dotychczasowe wydatki przedsiębiorstwa „Shimschon" wyniosły ŁP. 3 000.

FABRYKA NAPOJÓW „CUF". Fabryka napojów „Cuf" poczyniła ostatnio szereg inwestycyj, celem wzmożenia swej produkcji. Zakupiono maszyny do chłodzenia i rozlewania napojów. Fabryka „Cuf" sprzedała w ciągu ostatnich 3-ch miesięcy po 100.000 litrów miesięcznie. Napoje tej fabryki są wytwarzane z miodu. Przedsiębiorstwo „Cuf" zawarło umowę ze spółdzielnią Tnuwa w sprawie zakupu od niej miodu. Fabryka zużywa przeważnie miód eukaliptusowy.

NOWY OŚRODEK PRZEMYSŁU PALESTYŃSKIEGO. Natanja staje się coraz bardziej poważnym ośrodkiem przemysłu krajowego. Wkrótce ma tam zostać wybudowana fabryka cegieł „Sylikat". Założycielami jej są kapitaliści żydowscy z Afryki. Fabryka rozpocznie swą działalność z początkiem grudnia b. r. Pozatem w Natanji wybudowany zostaje obecnie młyn. Właścicielami są Żydzi litewscy. Fabryka soków i przetworów warzywnych „Primazon" napotyka w swym rozwoju na znaczne trudności wobec braku warzyw na rynku wewnętrznym. Brak ten odczuwa się zarówno we wsiach żydowskich jak i arabskich.

PRODUKCJA MARMURU. W związku z silnym rozwojem ruchu budowlanego w kraju, ostatnio zwiększyło się zapotrzebowanie na marmur na rynku palestyńskim. Istniejące od roku 1923 zakłady przemysłu marmurowego „Merec" nie mogły zaspokoić zapotrzebowania rynku. Przedsiębiorstwo to utworzyło w Jerozolimie fabrykę wyrobów kamieniarskich. Fabryka ta importuje marmur surowy, który na miejscu zostaje obrobiony. Biały marmur jest sprowadzony z Italji a czarny z Belgji. Marmur palestyński ma zabarwienie czerwonawe lub żółtawe i nie jest tańszy od marmuru importowanego. Koszty eksploatacyjne są bowiem w Palestynie bardzo wysokie, a pozatem transport z Jerozolimy do Tel - Awiwu jest droższy niż z Italji do Tel-Awiwu.

POROZUMIENIE SYNDYKATU METALURGICZNEGO W HAJFIE Z MIĘDZYNARODOWYM SYNDYKATEM METALURGICZNYM. Oba te syndykaty zawarły porozumienie, celem unikania na przyszłość konkurencji na rynku palestyńskim. Jest to wielki sukces dla przemysłu palestyńskiego, który ostatnio bardzo ucierpiał naskutek konkurencji zagranicy.

FABRYKA METALURGICZNA „TUWAL". Firma „Tuwal" wykazuje oży-

wioną działalność. Fabryka ta produkuje m. in. części składowe maszynek spirytusowych. Produkty tej fabryki muszą zwalczać konkurencję towarów importowanych. Spółdzielnia „Hamaszbir" stale zwiększa swoje zakupy w fabryce „Tuwal".

PRODUKCJA RUREK DO PRZEWODÓW ELEKTRYCZNYCH. W Bet-Dagon, miejscowości leżącej na drodze pomiędzy Tel - Awiwem a Jerozolimą, założona została, przez braci Feferbaum fabryka rurek do przewodów elektrycznych oraz pudełek rozdzielczych.

Ostatnio dwie spółdzielnie w Tel - Awiwie „Zohar" i „Szemesz" postanowiły zastąpić importowane artykuły zagraniczne wyrobami wspomnianej fabryki.

FABRYKA WYROBÓW ELEKTROTECHNICZNYCH „MAGNET". Fabryka wyrobów elektrotechnicznych „Magnet" w Ramat - Gan zatrudnia w chwili obecnej 7 osób. Przedsiębirostwo Ruttenberga zamówiło w fabryce większą ilość małych transformatorów oraz liczników. Fabryka założona została przez Żydów węgierskich, a na czele jej stoi dyr. I. Spielberger.

UNIERUCHOMIENIE FABRYKI „DLI". Fabryka wyrobów metalurgicznych „Dli" zmuszona była wobec silnej konkurencji zagranicznej, do unieruchomienia swoich działów. Ostatnio rząd palestyński przyrzekł podwyższyć cło na wyroby metalurgiczne.

PRZEMYSŁ FARMACEUTYCZNY. W dzielnicy Bait Wegan w Jerozolimie odbyła się uroczystość otwarcia fabryki wyrobów farmaceutycznych „Tewa". W uroczystości brali udział przedstawiciele rządu, związków lekarskich i instytucyj gospodarczych i narodowych.

Dyrektor fabryki, dr. Friedlaender, wygłosił dłuższe przemówienie, w którem wskazał na pomyślne horoskopy dla tej gałęzi przemysłu w Palestynie. Wyraził przy tem nadzieję, iż ogół lekarzy żydowskich w Palestynie przyczyni się do spopularyzowania wyrobów wspomnianej fabryki. Pierwsze prace przygotowawcze rozpoczęto przed 8-ma laty. Były to badania naukowe. Budowę fabryki rozpoczęto w roku 1933, gmach fabryczny wykończony został w 1934 r. Fabryka przystępuje obecnie do plantowania ziół leczniczych, pozatem produkuje szereg preparatów, które mogą łatwo znaleźć zbyt w krajach ościennych.

PRODUKCJA ATRAMENTU. „Palestyńskie Towarzystwo Chemiczne" w Tel - Awiwie rozpoczęło latem b. r. produkować wszelkie gatunki atramentu Dotychczasowe próby produkcji krajowej atramentu nie udały się. Wspomniane towarzystwo jednak odniosło wielki sukces wyroby zagraniczne są systematycznie wypierane przez atrament wyżej wspomnianego przedsiębiorstwa.

KOMITET DLA PODNIESIENIA JAKOŚCI PRODUKCJI KRAJOWEJ. W związku z propagandą „Toceret Haarec" powstała potrzeba kontroli produkcji krajowej, zmierzającej do podniesienia jej jakości. Ostatnio odbyła się konferenca z udziałem przedstawicieli rozmaitych instytucyj gospodarczych, na której omawiana była sprawa utworzenia stałego komitetu dla spraw związanych z podniesieniem jakości produkcji krajowej.

ŁUSZCZARNIE RYŻU. W Hajfie przystąpiono do budowy wielkich łuszczarni ryżu. Maszyny wartości 11.000 ŁP. zostają sprowadzone z zagranicy. W przedsiębiorstwie zostanie zainwestowanych ŁP. 35.000.— Właścicielami łuszczarni są pp.: b-cia Stoll, znani producenci ryżu w W. Brytanji, p. A. Aliszar z Jerozolimy, oraz niedawno przybyły imigrant żydowski z Niemiec p. A. Hirsch, znany fachowiec z tej gałęzi produkcji. W pierwszym okresie łuszczarnie zatrudnią 30 robotników. Palestyna importuje 16.000 tonn ryżu rocznie, głów-

nie z Egiptu i Indyj. W roku 1934 wartość ryżu importowanego do Palestyny wynosiła przeszło ŁP. 150.000.— i znaczna część tej kwoty szła na opłacenie pracy, związanej z łuszczeniem i mieleniem ryżu. Obecnie przeróbki te będą dokonywane w Palestynie. Fabryka wyda pierwsze swe produkty w połowie 1936 roku. Właściciele łuszczarni zamierzają eksportować ryż łuszczony i do innych krajów Bilskiego Wschodu, a w szczególności do Syrji i Transjordanji.

UDZIAŁ PALESTYNY W BRYTYJSKIEJ WYSTAWIE PRZEMYSŁOWEJ. Sfery gospodarcze Palestyny czynią przygotowania do udziału w Brytyjskiej Wystawie Przemysłowej która odbędzie się w okresie od 17 — 28 lutego 1936 r. Produkty przemysłu drobnego wystawione będą w Londynie, a ciężkiego w Birmingham.

UDZIAŁ PALESTYNY W WYSTAWIE PRZEMYSŁOWEJ W DAMASZKU. Izby handlowe w Tel - Awiwie i Jerozolimie zawiadomiły dyrekcję wystawy przemysłowej w Damaszku o swym udziale w wystawie, która odbędzie się wczesną wiosną 1936 roku. W wystawie przemysłowej w Damaszku wezmą udział wyłącznie kraje Bliskiego Wschodu i północnej Afryki. (Turcja, Palestyna, Transjordanja, Irak, Hedżas, Iran, Egipt, Afganistan, Indje Brytyjskie, Tunis, Algier, Marokko).

Ruch budowlany

INWESTYCJE BUDOWLANE W PALESTYNIE. Według oficjalnych danych rządu palestyńskiego inwestowano w r. 1934 w ruchu budowlanym w Palestynie ŁP. 7 miljonów wobec ŁP. 5.6 miljonów w roku 1933.

INWESTYCJE BUDOWLANE W PALESTYNIE W R. 1934. Rząd palestyński ogłosił ostatnio dane, dotyczące inwestycyj w budownictwie palestyńskiem. W roku ubiegłym w porównaniu z rokiem 1933 inwestycje te w najważniejszych miastach przedstawiały się jak następuje:

	r. 1933	r. 1934
	w tysiącach funtów	
Ogółem	5.601	7.002
w tem:		
Tel - Awiw	1.767	2.578
Hajfa	1.152	1.600
Jerozolima	2.119	1.240
Jaffa	249	841
Ramat Gan	50	180
Petach Tikwa	82	179
Rechowot	34	103
Riszon le Zion	22	94
Tyberjada	42	55
Akko	11	35
Ramle	12	18
Gaza	5	12
Nablus	5	11
Ludd	3	10
Nazaret	1	8
Sarona	8	8

Podczas, gdy inwestycje budowlane w Tel - Awiwie wzrosły o 46%, a w Hajfie o 39%, zmalały one znacznie w Jerozoilmie. W wielkiej mierze wzrosły również inwestycje budowlane w mniejszych miastach żydowskich, oraz w Jaffie.

Handel

HANDEL ZAGRANICZNY PALESTYNY W DRUGIM KWARTALE 1935 R. Import Palestyny w drugim kwartale 1935 roku wynosił ŁP. 4.255.829 wobec ŁP. 4.361.508 w pierwszym kwartale tegoż roku. Ogółem w pierwszej połowie 1935 roku import wynosił ŁP 8.617.337.— Eksport z Palestyny wyniósł w drugim kwartale b. r. ŁP. 714.863. wobec ŁP. 2.783.834 w pierwszym kwartale r. b. Ogółem eksport w pierwszej połowie 1935 roku wyniósł ŁP. 3.498.697, w drugim kwartale b. r. handel tranzytowy Palestyny wynosił ŁP. 111.198.—

HANDEL ZAGRANICZNY PALESTYNY W CZERWCU 1935 r. Rząd palestyński ogłosił ostatnio szczegółowe

dane, dotyczące handlu zagranicznego w miesiącu czerwcu b. r. Import w tymże miesiącu wynosił ŁP. 1.354.979 wobec ŁP. 1.191.828 w tymże okresie r. ub. W imporcie tym Anglja partycypowała w wysokości ŁP. 161.530, a inne kraje Imperjum Brytyjskiego ŁP. 50.142. Eksport z Palestyny w czerwcu b. r. wynosił ŁP. 69.369 wobec ŁP. 101.475 w tymże okresie r. ub. Eksport Palestyny do Anglji wynosił w tym okresie ŁP. 5.247, a do innych krajów Imperjum Brytyjskiego ŁP. 3.929. Należy podkreślić, iż w tymże miesiącu Niemcy poraz pierwszy zajęły pierwsze miejsce w imporcie do Palestyny. Eksport Niemiec do Palestyny wynosił ŁP. 173.718. W imporcie Palestyny w czerwcu b. r. dalsze miejsca zajęły następujące kraje: Stany Zjednoczone (ŁP. 140.185), Syrja (ŁP. 120.315), Rumunja (ŁP. 99.631), Belgja (ŁP. 54.632), Czechosłowacja (ŁP. 44.551). Polska (ŁP. 43.274), Francja (ŁP. 85.800), Egipt (ŁP. 40.644), Japonja (ŁP. 50.461), Italja (ŁP. 35.032). W eksporcie Palestyny Syrja zajmuje pierwsze miejsce, partycypując w wysokości ŁP. 28.160. Następne miejsce zajmuje Egipt (ŁP. 5.852), Francja (ŁP. 4.585), Polska (ŁP. 2.167), Italja (ŁP. 1.323).

WZROST HANDLU TRANZYTOWEGO PALESTYNY. Mimo braku odpowiednich linij kolejowych i szós, handel tranzytowy poprzez Palestynę do krajów ościennych wzrasta stale.

W drugim kwartale 1935 r. przesłano poprzez terytorjum Palestyny do Iranu towary na ogólną sumę ŁP. 43.540. Tranzyt do Iranu jest narazie jeszcze nie znaczny i wynosił we wspomnianym okresie ŁP. 3.338.— Główną pozycją w handlu tranzytowym Palestyny zajmuje Transjordanja. W drugim kwartale b. r. przesłano poprzez terytorjum Palestyny do Transjordanji towary na ogólną kwotę ŁP. 63.210.

PALESTYŃSKO - DUŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. W sezonie 1933/34 Danja zakupiła w Palestynie 91.000 skrzyń cytrusów, w sezonie zaś 1934/35 zaledwie 61.000 skrzyń. Spadek ten, wynoszący jedną trzecią, odbył się w sezonie, w którym zbiór cytrusów powiększył się o 25%.

Inaczej przedstawia się import Palestyny z Danji. W roku 1933 Palestyna zakupiła w Danji towary za kwotę ŁP. 74.000.— a w roku 1934 za ŁP. 127.000, czyli o 75% więcej.

Należy również zaznaczyć, iż Palestyna posługuje się w znacznej mierze przy transporcie morskim okrętami duńskiemi.

PALESTYŃSKO - CZESKIE STOSUNKI HANDLOWE. Stosunki handlowe między Palestyną a Czechosłowacją rozwijają się pomyślnie. W pierwszych 3 miesiącach b. r. eksport z Palestyny do Czechosłowacji wynosił ŁP. 30.000 wobec ŁP. 23.000 w całym roku 1934 oraz ŁP. 7.000 w roku 1933. Wzrósł szczególnie eksport pomarańczy. W sezonie 1934/1935 eksport pomarańczy wynosił 85.000 skrzyń wobec 4.000 skrzyń w sezonie 1933/34. Czechosłowacja zakupuje również w Palestynie olejki, mydło, zęby sztuczne oraz soki owocowe. Import Palestyny z Czechosłowacji wynosił w roku 1934 ŁP. 514.000 wobec ŁP. 312.000 w roku 1933 oraz ŁP. 179.000 w r. 1932. Palestyna importowała z Czechosłowacji przedewszystkiem wyroby żelazne, porcelanowe, szklane tkaniny bawełniane, maszyny, skóry i papier. Okręt palestyński „Atid" utrzymuje stałą komunikację między Palestyną a portami rzecznemi Czechosłowacji na Dunaju.

PALESTYŃSKO - CZESKA IZBA HANDLOWA. Ostatnio odbyło się ogólne zebranie Palestyńsko - Czeskiej Izby Handlowej w Tel - Awiwie. Według ogłoszonego sprawozdania okazuje się, iż działalność Izby w roku ubiegłym była intensywna i przyczyniła się w znacznej mierze do zacieśnienia stosunków gospodarczych między obu krajami. Palestyńsko - Czeska Izba Handlowa rozpoczęła swoją działalność w sierpniu 1934

roku. Obecnie liczy ona 104 członków, w tem 51 w Tel - Awiwie, 26 w Hajfie i 25 w Jerozolimie (16 Żydów i 9 Arabów). Izba dąży do unormowania wymiany towarowej między obu krajami i ustanowienia stosunków w obrocie handlowym między Palestyną a Czechosłowacją, jak 1:5. Rząd czechosłowacki wyasygnował ŁP. 250.— tytułem subsydjum dla Izby.

NOWY SEZON CYTRUSOWY. Cytrusy palestyńskie znajdują na rynkach europejskich coraz to łatwiejszy zbyt. Szczególnie daje się to zauważyć na **rynku angielskim, co jest** w związku z tendencją kupców angielskich zastąpienia cytrusów włoskich palestyńskiemi.

Zbiór tegoroczny nie będzie większy niż w roku ubiegłym, albowiem plantacje ucierpiały w wielkiej mierze od wiatru „chamsyn". Cytrusy palestyńskie mają do przezwyciężenia konkurencję ze strony Hiszpanji.

Zbiór tegoroczny grejpfrutów wyniesie w sezonie bieżącym $1^1/_4$ miljona skrzynek. Zbiór ten przekracza możliwości zbytu na rynku angielskim i plantatorzy palestyńscy zmuszeni są znaleźć dla tego owocu nowe rynki.

Rząd palestyński przeprowadza szereg prac w portach oraz w kolejnictwie, zmierzających do usprawnienia transportu cytrusów. Pozatem dyrekcja kolei palestyńskich ma zamiar wypożyczyć w Egipcie pewną ilość lokomotyw i wagonów na okres zbioru.

Odnośnie transportu morskiego, należy zaznaczyć, iż w bieżącym sezonie oddane będą do dyspozycji specjalne okręty, przystosowane do transportu owoców cytrusowych. Nowe te okręty należą do skandynawskich towarzystw okrętowych Reedereien Olsen & Ugelstad (Norwegja i Torm Gorthon (Danja).

EKSPORT CYTRUSÓW. Do dnia 20 października b. r. wysłano z Palestyny 87.657 skrzyń grejpfrutów, 11.436 skrzyń cytryn, z czego przez port jaffski 39.929 skrzyń cytrusów, przez port hajfski — 14.083 skrzyń, przez Port - Said — 45.091. Większość grejpfrutów eksportowano do Anglji, większość cytryn — do Rumunji.

CYTRUSY PALESTYŃSKIE NA RYNKU ANGIELSKIM. Według ostatnio otrzymanych wiadomości, grejpfruty sprzedawane były na rynku londyńskim w cenie od 13 do 16/ — sh. za skrzynię, w Liverpoolu zaś w cenie od 14/3 do 21/ — sh.

CZECHOSŁOWACJA OBNIŻA STAWKI CELNE NA POMARAŃCZE PALESTYŃSKIE. Według doniesień Palestyńsko - Czeskiej Izby Handlowej w Palestynie, rząd czechosłowacki postanowił pobierać za importowane pomarańcze palestyńskie cło od wagi netto, a nie jak dotychczas — od wagi brutto. W ten sposób cło na pomarańcze palestyńskie zostanie przez rząd czechosłowacki obniżone o 13%, co przyczyni się do zwiększenia ich zdolności konkurencyjnej. Warto zaznaczyć, iż w sezonie 1934/35 Czechosłowacja importowała z Palestyny 90.000 skrzyń pomarańczy, wobec 4.000 skrzyń pomarańczy w sezonie 1933/34. Rząd czechosłowacki zamierza również obniżyć cło na grejpfruty o 50%.

IMPORT OWOCÓW DO PALESTYNY. Według sprawozdania Departamentu Rolnictwa rządu palestyńskiego Palestyna sprowadza większe ilości jabłek i gruszek z Italji, Syrji i krajów bałkańskich. Do Bejzanu przywieziono ostatnio większy transport winogron transjordańskich. Większe ilości owoców w roku bieżącym sprowadzono ze Stanów Zjednoczonych, Europy Południowej, Turcji, Syrji, Transjordanji i Egiptu.

CUKIER DLA PSZCZELNICTWA. Rząd palestyński postanowił zwolnić z opłaty celnej przy wwozie cukier, zużytkowany w pszczelnictwie.

WZROST CEN PRODUKTÓW SPOŻYWCZYCH W PALESTYNIE. Podczas chwilowej paniki, wywołanej wybuchem wojny włosko - abisyńskiej, wzrosły znacznie ceny artykułów spożywczych.

Ostatnio jednak ceny te wracają stopniowo do swej normalnej wysokości. Mąka amerykańska i australijska podrożała we wspomnianym okresie od 50 do 100 milsów palestyńskich na 1-ym worku. Obecnie cena worka mąki australijskiej wynosi 900 milsów, a mąki amerykańskiej — 1.100 milsów. Ceny te powróciły już do swej normalnej wysokości. Na rynku palestyńskim nie odczuwa się braku mąki. Hurtownicy zaopatrzyli się w większe zapasy, spodziewając się pomyślnej jej sprzedaży z chwilą wprowadzenia przez rząd palestyński ograniczenia wwozu tego artykułu. Rząd palestyński niespodziewanie zezwolił na dalszy wwóz mąki, tak iż wszelkie kalkulacje spekulantów spełzły na niczem. Wobec utrzymania ceny mąki na jednym poziomie, jest niezrozumiałem, dlaczego cena chleba wzrosła z 12 do 13 milsów w sprzedaży detalicznej.

Cena cukru wróciła do normalnej swej wysokości i obecnie za worek cukru wagi 34.5 rotli płaci się ŁP. 1,300.

Targi Lewantyńskie

PRZYGOTOWANIA DO TARGÓW LEWANTYŃSKICH 1936 r. Obecnie prowadzone są intensywne przygotowania do najbliższych Targów Lewantyńskich, które odbędą się w okresie 30.IV. — 30.V. 1936 r. Dyrekcja Targów opracowuje plan wstępnej propagandy na rzecz Targów. Jak wiadomo pierwsze Targi Lewantyńskie odbyły się w roku 1924 i miały na celu propagowanie produkcji krajowej. Była to więc wystawa o charakterze wybitnie lokalnym. Następne Targi w roku 1925, 1926, 1929, 1932 i roku 1934 miały charakter bardziej ogólny i brały w nich udział liczne państwa zagraniczne. Najbliższe Targi mają znów w znacznej mierze podkreślić znaczenie produkcji krajowej dla rozbudowy ogólnej gospodarki Palestyny.

Dyrekcja Targów otrzymała zawiadomienie o udziale różnych krajów w nadchodzących Targach. Austrja postanowiła wybudować własny pawilon.

Dyrekcja Targów wydała specjalne znaczki prapagandowe. Znaczki te rozdzielone zostały między instytucjami, dla zużytkowania przy wysyłce poczty.

UDZIAŁ ANGLJI W TARGACH LEWANTYŃSKICH. Propaganda w Anglji na rzecz udziału w nadchodzących Targach Lewantyńskich w Tel - Awiwie przybiera na natężeniu. Komitet Pawilonu Brytyjskiego został ostatnio rozszerzony. Z nowokooptowanych członków Komitetu należy wymienić sir Erika Geeds'a, prezesa angielskiego towarzystwa lotniczego oraz p. Feliksa Fool'a, znakomitego rzeczoznawcy kolejnictwa w Anglji.

UDZIAŁ HOLANDJI W TARGACH LEWANTYŃSKICH. W związku z ożywieniem stosunków gospodarczych między Palestyną a Holandją sfery gospodarcze Holandji zajmują się żywo sprawą udziału w nadchodzących Targach Lewantyńskich w Tel - Awiwie. P. Molder, członek Komitetu Targów w Utrechcie, udał się w tej sprawie do Palestyny, celem wyjaśnienia wszelkich kwestyj, związanych z udziałem Holandji w Targach Lewantyńskich 1936 roku.

Finanse i bankowość

PRAWO BANKOWE. Rząd palestyński opracowuje obecnie prawo bankowe, według którego określony będzie minimalny kapitał, konieczny, do założenia banku. Wysoki Komisarz będzie miał prawo wydać zarządzenia w sprawie minimalnej wysokości rezerw kasowych, jak również maksymalnych stawek procentowych od składanych depozytów.

W SPRAWIE POMOCY FINANSOWEJ DLA MAŁYCH BANKÓW W PALESTYNIE. W związku z krótkotrwałym runem na banki w Palestynie, omawiane są obecnie na łamach prasy palestyńskiej najrozmaitsze projekty, zmie-

rzające do utrwalenia zaufania społeczeństwa do instytucyj bankowych. Między innemi wysuwany jest projekt, by rząd palestyński wyznaczył kwotę w wysokości ŁP. 1 miljon ze swoich rezerw kasowych na finansowanie banków w okresach trudności płatniczych.

ILOŚĆ BANKÓW W PALESTYNIE. W roku ubiegłym czynnych było w Palestynie 81 banków handlowych, 6 banków hipotecznych, 14 banków spółdzielczych oraz 12 banków zagranicznych. Ogółem czynnych było 113 banków. Należy podkreślić, iż pozatem czynnych było 46 miejskich i 98 wiejskich kas oszczędnościowo - pożyczkowych.

POWSZECHNY BANK HIPOTECZNY. Powszechny Bank Hipoteczny udzielił w październiku b. r. pożyczek na cele budowlane w wysokości ŁP. 129.676

BANK HAIKARIM. Pertraktacje między Bankiem Haikarim a towarzystwem ubezpieczeń „Prudential" w Londynie w sprawie sprzedaży drugiej serji obligacyj banku na sumę ŁP. 35.000.— zakończyły się pomyślnie. T-wo „Prudential" zakupuje całą drugą serję wydanych oblgiacyj. Należy podkreślić, iż T-wo „Prudential" jest pierwszem wielkiem towarzystwem nieżydowskiem, inwestującem większe sumy w banku palestyńskim.

HALWAA WECHISACHON, CHEDERA. Według sprawozdania banku za okres kwiecień 1934 — kwiecień 1935 wynika ,iż instytucja ta rozwinęła się w tym okresie pomyślnie. Kapitał zakładowy banku wzrósł o ŁP. 3.400, a depozyty i oszczędności o ŁP. 8.770.— Bank ten we wspomnianym okresie udzielił pożyczek na ogólną kwotę ŁP. 21.000.— Ilość członków banku stale wzrasta i we wspomnianym okresie zwiększyła się o 108 członków.

Komunikacja

RUCH OKRĘTOWY W PORTACH PALESTYŃSKICH. W pierwszej połowie 1935 roku ilość okrętów przybyłych do portów palestyńskich wynosiła 1.470, wobec 1.224 w tym samym okresie 1934. Tonaż wzrósł z 2.95 miljonów tonn do 3.74 miljonów tonn w pierwszem półroczu 1935 r.

NOWE OKRĘTY POD FLAGĄ PALESTYŃSKĄ. Jak wiadomo, okręt „Atid" od dłuższego czasu odbywa swoje rejsy pod flagą palestyńską. Obecnie okręty „Aliza" i „Amal", należące do tegoż towarzystwa okrętowego otrzymują flagą palestyńską. Pojemność wspomnianych okrętów wynosi: „Atid" 700 tonn, „Aliza" 1.200 tonn i „Amal" — 1.600 tonn. W ciągu najbliższych miesięcy ma być uruchomiony jeszcze jeden okręt, który kursować będzie między Palestyną a portami europejskiemi.

Na okręcie „Atid" zatrudnionych jest 10 Żydów i 3 nie-Żydów, na okręcie „Aliza" — 8 Żydów i 8 nie-Żydów, na okręcie „Amal" — 6 Żydów.

SPRAWA BUDOWY KOLEI HAJFA — BAGDAD. Sprawa budowy kolei Hajfa — Bagdad znów stała się aktualna. Chwilowo rząd palestyński czyni starania połączenia tych miast szosą automobilową. Należy podkreślić, iż wobec stale wzrastającego handlu tranzytowego, sprawa odpowiedniego połączenia między temi dwoma krajami stale przybiera na znaczeniu.

NAPRAWA HEDŻASKIEJ LINJI KOLEJOWEJ. Na ostatnio odbytej w Hajfie konferencji w sprawie kolei hedżaskiej, postanowiono naprawić część tej linji kolejowej na odcinku 730 km. Koszty, związane z powyższemi pracami, wyniosą ŁP. 300.000.— Koszty pokryją Palestyna, Syrja, Transjordanja i Hedżas.

BUDOWA SZOSY CHEDERA — PARDES CHANA. Po długich naleganiach rząd palestyński zdecydował wyznaczyć kwotę ŁP. 1.000.— jako subwencję na budowę szosy Chedera — Pardes Chana. W budowie szosy biorą udział

t-wo Pica oraz właściciele pobliskich gruntów. Towarzystwo Pica domaga się od każdego kolonisty w Pardes - Chana sumy ŁP. 10.— tytułem udziału w wydatkach związanych z budową szosy.

Imigracja

IMIGRACJA DO PALESTYNY W WRZEŚNIU 1935 R. Według ostatnio ogłoszonych danych rządu palestyńskiego, okazuje się, iż we wrześniu b. r. przybyło do Palestyny 6.178 imigrantów oraz 2.363 turystów żydowskich. We wspomnianym miesiącu wróciło do Palestyny z czasowego pobytu zagranicą 4.384 Żydów, tak, iż ogółem przybyło we wrześniu b. r. do Palestyny 12.929 Żydów. Opuściło kraj na czasowy pobyt zagranicą 4.143 Żydów. Nadwyżka więc Żydów przybyłych nad wyjeżdżającymi wynosiła 8.786 osób. We wspomnianym okresie zalegalizowało swój pobyt w kraju 244 turystów. Wśród przybyłych 6.178 imigrantów, 528 stanowili kapitaliści z kapitałem powyżej ŁP. 1.000.—, zaś wśród turystów, którzy zalegalizowali swój pobyt w kraju 92 kapitalistów. Zaledwie 15 rzemieślników z kapitałem niemniejszym niż ŁP. 250.— uzyskało w bieżącym miesiącu zezwolenie na wyjazd do Palestyny.

Turystyka

NIEZNACZNY UDZIAŁ ŻYDÓW W TURYSTYCE PALESTYŃSKIEJ. Prasa palestyńska, omawiając znaczenie turystyki dla rozwoju gospodarki krajowej, podkreśla nieznaczny stosunkowo udział Żydów w tejże turystyce. Żydzi stanowią przeciętnie 27% ogólnej liczby turystów, przybywających do Palestyny. We wrześniu b. r. przybyło do Palestyny 8.805 turystów, z tego 2.159 Arabów, 2.363 Żydów, a resztę stanowili inne narodowości.

Finanse

OBIEG PIENIĘŻNY. Obieg pieniężny w Palestynie we wrześniu b. r. wzrósł w znacznej mierze, a mianowicie z ŁP. 5.835.135 w końcu sierpnia b. r. do ŁP. 7.520.135 w końcu września b. r.

Ruch spółdzielczy

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI. Międzynarodowy dzień oszczędności był obchodzony w Palestynie uroczyście. We wszystkich miastach i większych kolonjach odbyły się akademje, na których podkreślano doniosłość oszczędności dla rozwoju gospodarki.

Różne

— Dzień 2 listopada, rocznica wydania deklaracji Balfoura, przeszedł w całym kraju zupełnie spokojnie.

— Magistrat Tel - Awiwu postanowił nadać jednej z ulic miasta nazwę 2-go listopada.

— Rabin Amiel, z Antwerpji wybrany został na stanowisko naczelnego rabina Tel - Awiwu.

— Major Sanders, dotychczasowy podkomisarz inspekcyjny policji palestyńskiej, opuszcza obecnie kraj, obejmując stanowisko generalnego inspektora policji w Nigerji.

— P. Noel Krooch, który został mianowany dyrektorem organizującego się Banku Rolnego, udał się samolotem do Londynu, dla omówienia z rządem brytyjskim spraw związanych z uruchomieniem wspomnianego banku.

— P. n. „Hamachon Haszejmi" powstała obecnie w Tel-Awiwie wszechnica dla nauki języków i literatur semickich. Program nauk obejmuje język arabski, arameński syryjski, babilońsko-assyryjski i hebrajski.

— Gimnazjum „Herzlija" obchodziło w tym roku jubileusz 30-lecia istnienia. Gimnazjum rozpoczęło swą działalność z 17-ma uczniami, a obecnie liczy 700 uczniów.

SYRJA

SYRYJSKO - JAPOŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Wysoki Komisarz Syrji ustanowił, iż z dniem 27 listopada b. r. wprowadzone zostaną maksymalne stawki celne na towary, importowane z Japonji. Interwencja ambasadora japońskiego u francuskiego ministra spraw zagranicznych w Paryżu, w sprawie przedłużenia status quo na jeszcze jeden miesiąc, nie odniosła skutku.

Jak donosi prasa syryjska, analogiczne zarządzenia będą również wydane w stosunku do towarów importowanych z Niemiec.

PRZEMYSŁ TRYKOTAŻOWY. Obok szeregu małych fabryczek, istnieją w Damaszku 4 wielkie fabryki, produkujące wyroby trykotażowe. Największą z pośród nich jest fabryka „Nahas et Aboukoura", założona w roku 1930. Zatrudnia ona 65 robotników oraz 100 robotnic. Fabryka ta zużywa do swej produkcji surowce francuskie, angielskie i japońskie. Wartość rocznej produkcji wynosi 20.000 ŁT. w złocie. 50% swej produkcji fabryka eksportuje do Palestyny, a 20% do Iraku. Reszta produkcji zbywana jest na rynku wewnętrznym.

Fabryka Nahas et Matouk zatrudnia 35 robotników, a wartość jej rocznej produkcji wynosi 4 — 5.000 ŁT. w złocie. Fabryka ta eksportuje 25% swej produkcji do Palestyny, 5% do innych krajów, a resztę sprzedaje na rynku wewnętrznym.

Fabryka Fuad Khabbaz, o wartości rocznej produkcji od 3.000 do 4.000 ŁT. w złocie eksportuje 25% swej produkcji do Palestyny, 50% do Iraku, resztę zaś sprzedaje na rynku wewnętrznym.

Fabryka Salim — Gamiane produkuje rocznie za 1.500 ŁT. w złocie i eksportuje do Palestyny 60% swej produkcji, resztę sprzedając na rynku wewnętrznym. Płace robotnicze w wyżej wspomnianych 4-ch przedsiębiorstwach wahają się od 25 do 60 piastrów. Wartość produkcji rocznej 4-ch największych fabryk trykotażowych w Damaszku wynosi 30.000 ŁT. w złocie, z czego Palestyna zakupuje za ŁT. 13.000.— podczas, gdy na rynku syryjskim sprzedaje się te wyroby za ŁT. 10.000.—

UPRAWA BAWEŁNY. Uprawa bawełny w Syrji stale wzrasta. I tak w chwili obecnej plantacje bawełny obejmują 270.000 dunamów, podczas gdy w ubiegłym roku — tylko 130.000 dunamów. Spodziewany jest zbiór w wysokości 80.000 bel, o wartości od 18 — 20 miljonów funtów syryjskich.

EKSPORT CYTRUSÓW SYRYJSKICH DO ANGLJI. Wobec ostatnio ustanowionych sankcyj gospodarczych przeciwko Italji, importerzy angielscy zamierzają zastąpić cytryny włoskie cytrynami syryjskiemi.

BUDOWA SZOSY DAMASZEK — BAGDAD. Według postanowień rządu syryjskiego i iraskiego, wybudowana zostanie nowa szosa, łącząca Damaszek z Bagdadem. Szerokość szosy wyniesie 9,5 m. Budowa szosy potrwa kilka lat. W ro-

ku bieżącym projektowane jest wybudowanie 40 km. tej szosy od strony Damaszku.

PROPAGANDA NA RZECZ UDZIAŁU W WYSTAWIE PRZEMYSŁOWEJ W DAMASZKU. Dyrektor przyszłej Wystawy Przemysłowej w Damaszku udał się w podróż propagandową do Palestyny i Egiptu dla propagandy przyszłej wystawy przemysłowej w Damaszku.

Dotychczas rządy egipski, iraski i hedżaski postanowiły brać udział w Wystawie Przemysłowej.

EGIPT

FINANSOWANIE PRZEMYSŁU KRAJOWEGO. Rząd opracował ostatnio plan rozbudowy przemysłu krajowego. Na cele finansowania przemysłu Ministerstwo Gospodarki Narodowej zamierza wyznaczyć kwotę ŁP. miljon. Pożyczki mają być wydane na dłuższe terminy.

JAPOŃSKO-EGIPSKIE STOSUNKI HANDLOWE. W Egipcie bawi obecnie japońska delegacja pod przewodnictwem dra. Kasamassa. Delegacja ta pertraktuje z czynnikami rządowymi w sprawie uregulowania istniejących stosunków handlowych między obu krajami. Wynikiem obrad ma być podpisanie nowego traktatu handlowego. Rząd egipski dąży do zniesienia dysproporcji, między eksportem Japonji do Egiptu a importem Japonji z Egiptu. W ciągu pierwszych 8-miu miesięcy b. r. egipsko-japońskie stosunki handlowe układały się nadal na niekorzyść Egiptu. We wspomnianym okresie eksport Japonji do Egiptu wynosił ŁP. 2,61 miljonów, wobec ŁP. 2,12 miljonów w tymże okresie r. ub. Eksport Egiptu do Japonji zmalał z ŁP. 1,16 miljonów w pierwszych 8-miu miesiącach 1934 do ŁE. 0,95 miljonów w tymże okresie r. b.

PROJEKT UTWORZENIA AMBASADY JAPOŃSKIEJ W KAIRZE. Według doniesień prasy egipskiej, Japonja ma wkrótce utworzyć ambasadę w Kairze. Na stanowisko ambasadora ma być mianowany dr. Kasamassa, prowadzący obecnie pertraktacje handlowe z rządem egipskim.

IRAK

USIŁOWANIA RZĄDU W KIERUNKU UPRZEMYSŁOWIENIA KRAJU. Rząd iraski rozpatruje obecnie plany rozbudowy przemysłu krajowego. Rząd odnosi się przychylnie do kapitałów zagranicznych. Poczynił też szereg kroków w kierunku przyciągnięcia tychże do kraju.

MINISTERSTWO PROPAGANDY W IRAKU. Rząd zamierza przekształcić referat prasowy prezydjum rady ministrów na samodzielne ministerstwo propagandy.

TURCJA

TURECKO-JUGOSŁOWIAŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Według doniesień prasy, wkrótce rozpocząć się mają pertraktacje między rządami jugosłowiańskim i tureckim w sprawie uregulowania stosunków handlowych.

WZROST FREKWENCJI NA OKRĘTACH TURECKICH. W związku z wybuchem wojny włosko-abisyńskiej oraz zastosowaniem sankcyj gospodarczych przeciwko Włochom, zaznaczył się ostatnio wzrost frekwencji na okrętach tureckich, kursujących na linji Istambuł—Pireus—Aleksandrja. W ostatnich tygodniach okręty tureckie były całkowicie zapełnione.

SPIS LUDNOŚCI. Według ostatnio przeprowadzonego spisu ludności, liczba mieszkańców w Turcji wynosi 16 miljonów.

CYPR

KOLONIZACJA ŻYDÓW NA CYPRZE. Według doniesień prasy palestyńskiej większa grupa Żydów niemieckich osiedliła się ostatnio na Cyprze.

TARGI LEWANTYŃSKIE — BRAMA WYPADOWA NA BLISKI WSCHÓD

STATYSTYKA

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w sierpniu 1935 r. w porównaniu z tymże miesiącem w 1934 r.

	sierpień 1934			sierpień 1935		
	przywóz	wywóz	saldo	przywóz	wywóz	saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	28	730	+ 702	68	1631	+ 1563
Egipt	959	199	— 760	1010	651	— 359
Syrja	—	176	+ 176	0	144	+ 144
Iran	113	136	+ 23	56	1225	+ 1169
Turcja	18	216	+ 198	87	78	— 9
Cypr	—	—	—	1	30	+ 29
Irak	—	—	—	—	118	+ 118

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń—sierpień 1935 r. w porównaniu z tymże okresem w 1934 r.

	styczeń—sierpień 1934 r.			styczeń—sierpień 1935 r.		
	przywóz	wywóz	saldo	przywóz	wywóz	saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	858	6013	+ 5155	3140	9156	+ 6016
Egipt	11387	2471	— 8916	10753	3218	— 7535
Syrja	14	850	+ 836	7	1019	+ 1012
Iran	374	643	+ 269	375	3676	+ 3301
Turcja	361	663	+ 302	441	843	+ 402
Cypr	—	—	—	26	114	+ 88
Irak	0	343	+ 343	23	509	+ 486

Handel Polski z krajamai Bliskiego Wschodu w sierpniu i w okresie styczeń—sierpień 1935 r.

DZIAŁY	Palestyna		Egipt		Syrja		Iran		Turcja		Cypr		Irak	
	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII
	w tysiącach złotych													
PRZYWÓZ														
Ogółem:	68	3.140	1,010	10.753	—	7	56	375	87	441	1	27	—	23
Wytwory pochodzenia roślinnego	—	2.789	1	11	—	—	—	136	18	145	1	26	—	23
Zwierzęta żywe i wytwory poch. zwierzęcego	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Wytwory poch. mineralnego	—	—	—	—	—	—	—	—	54	138	—	—	—	—
Woski, tłuszcze, oleje	5	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetwory spożywcze, tytoń	1	23	—	—	—	3	—	—	3	3	—	—	—	—
Przetwory chemiczne, farmaceutyczne, farby	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	—	—	—	—
Skóry, futra, wyr. skórzane	30	172	—	—	—	—	27	70	—	—	—	—	—	—
Surowce włókien. i wyr. z nich	18	20	1.008	10.740	—	3	28	167	—	3	—	—	—	—
Drewno, korek, wyr. z nich	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—
Papier i wyr. z niego	3	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metale nieszlach. i wyr. z nich	3	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia instrumenty precyzyjne	7	30	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wyroby różne	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—

WYWÓZ														
Ogółem	1.631	9.156	651	3.218	144	1.019	1.225	3,676	78	843	29	114	118	509
Wytw. poch. roślinnego	40	259	—	—	—	6	—	—	—	2	—	—	—	—
Zwierzęta żywe i wytw. poch. zwierzęcego	229	858	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wytw. poch. mineralnego	1	43	100	715	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetwory spożywcze	56	135	7	44	35	99	—	—	—	4	22	42	—	—
Przetw. chemiczne, farmaceutyczne, farby	5	73	—	20	—	3	1	15	—	32	—	—	11	11
Skóry, futra, wyr. skórzane	—	11	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1
Surowce włókien. i wyr. z nich	157	745	56	190	73	361	121	707	77	698	—	5	35	146
Kauczuk jego surogaty, wyr. z tych materj.	—	8	—	3	—	1	—	71	—	—	—	—	—	10
Drewno, korek, wyroby z nich	744	4.316	154	985	23	271	5	95	—	—	1	17	7	100
Papier i wyr. z niego	24	243	11	105	1	33	181	736	—	1	1	8	—	—
Wyr. kamieniarskie, ceramiczne, szklane	16	216	4	13	1	11	1	2	—	—	—	—	—	—
Metale nieszlach. i wyr. z nich	324	1.997	260	1.074	9	226	904	1,859	—	94	6	42	65	239
Maszyny i aparaty; sprzęt elektrotechn.	21	173	59	63	—		—	150	—	10	—	—	—	—
Środki transportowe	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia precyz.	1	25	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Broń i amunicja	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Kapelusze, parasole, laski, art. mody	7	18	—	1	2	5	12	24	—	—	—	—	—	—
Wyroby różne	4	29	—	2	—	—	—	14	—	—	—	1	—	—
Towar zbiorowy	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Handel zagraniczny Palestyny

Handel zagraniczny Palestyny w maju r. 1935 w porównaniu z tymże okresem 1934 r.

	Maj 1934	Maj 1935
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	1.359.938	1.632.736
w tem towary	1.340.321	1.547.981
Wywóz ogółem	190.005	87.945
w tem towary	78.601	64.919
Reeksport	34.751	24.746
Tranzyt	21.803	39.500

Główne artykuły przywozu do Palestyny w maju 1935 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1934.

Artykuły	Maj 1934		Maj 1935	
	kwintale	Ł. P.	kwintale	Ł. P.
Żyto	20.885	16.477	22.648	24.805
Pszenica	63.743	38.582	31.966	20.291
Mąka pszenna	17.816	15.061	38.378	40.165
Bydło (sztuk)	1.530	16.931	2.036	24.003
Cukier	20.562	15.493	21.944	16.940
Kartofle	4.423	2.597	8.672	7.156
Drzewo budulc. m^3	10.769	24.299	18.953	47.179
żelazo w sztabach i prętach	38.820	25.045	47.620	33.259
Rury i ich łączniki	24.620	44.978	7.330	15.196
Drzewo na skrz. pom. m^3	1.816	6.375	1.386	4.516
Przędza bawełniana	386	4.616	645	8.629
Tkaniny bawełniane				
" szare	1.110	6.550	771	5.987
" bielone	821	9.890	839	9.838
" farb. i drukowane	2.196	34.137	2.035	34.727
Tkaniny wełniane	210	14.320	353	23.664
" jedwabne	477	19.966	412	16.534
Benzyna (litrów)	3.350.759	16.019	4.849.948	25.835
Nafta (litrów)	3.583.321	10.500	4.584.980	16.112
Papier do pakowania	30	60	—	—
Papier inny	4.436	6.652	6.021	9.612
Automobile (sztuk)	345	52.952	265	52.176

Główne artykuły wywozu z Palestyny w maju r. 1935 w porównaniu z tymże okresem r. 1934.

Artykuły	Maj 1934		Maj 1935	
	kwintale	ŁP.	kwintale	ŁP.
Wino (litrów)	110.479	4.609	22.118	469
Pomarańcze (skrzynek)	34.654	17.326	7.233	3.534
Oliwa	308	2.149	339	2.444
Migdały	—		22	139
Cement	440	121	700	205
Pończochy (tuz)	22.656	476	3.157	1.031
Mydło	3.714	10.475	1.621	4.279
Zęby sztuczne	—	2.375	—	2.728

Handel zagraniczny Palestyny w maju r. 1935

Kraje	Maj 1935			
	Przywóz	Wywóz	Reeksport	Tranzyt
	w funtach palestyńskich			
W. Brytanja	294.565	16.965	3.937	8.175
Niemcy	169.490	774	978	392
Francja	55.055	4.939	702	1.122
Włochy	38.083	2.271	1.018	2.407
Rumunja	93.998	891	35	—
Egipt	63.516	2.838	9.499	1.808
Syrja	122.997	21.243	4.957	
Irak	23.199	570	567	50
Iran	6.572	17	454	—
Turcja	24.411	—	—	121
Arabja	122	—	20	—
Polska	65.994	4.968	388	300

Handel zagraniczny Cypru

Handel zagraniczny Cypru w r. 1934 w porównaniu z r. 1933
Obroty handlowe Cypru.

	rok 1933	rok 1934
	w funtach angielskich	
Przywóz ogółem	1.257.368	1.419.225
w tem towary	1.256.732	1.419.162
Wywóz ogółem	810.976	1.011.112
w tem towary	810.295	1.006.062
Reeksport	82.822	76.829

Główne artykuły przywozu na Cypr.

	rok 1933		rok 1934	
	cwt.	Ł.	cwt.	Ł.
Mąka pszenna	550.944	172.876	401.930	122.102
Cukier	56.062	24.142	61.303	23.180
Groch i fasola	49.841	17.837	36.337	16.336
Spirytualja (gallony)	12.858	2.580	89.303	7.601
Węgiel (tonny)	8.962	13.301	6.002	8.923
Drzewo budul. i stol. m.³	587.907	38.718	567.421	46.756
żelazo w sztabach i prętach	36.966	11.341	44.025	15.889
Rury i łączniki	—	12.331	—	17.313
Wyroby stalowe i żelaz.	—	12.629	—	29.956
Aparaty i przybory elektr.	—	5.319	—	10.186
Przędza bawełniana	5.290	27.735	5.782	25.784
Tkaniny bawełniane	—	64.043	—	73.515
Inne wyroby bawełniane	—	33.199	—	41.299
Worki (sztuk)	496.959	11.315	757.672	16.462
Wyroby jedwabne i ze sztucznego jedwabiu	—	29.594	—	33.616
Chemikalja	—	9.685	—	14.300
Nafta i benzyna (gallony)	958.369	33.559	1.252.726	33.707
Nafta „Kerosene" „	621.842		1.033.521	22.134
Skóra wyprawiana		13.326	—	16.370
Skóra podszewowa	4.645	18.713	6.661	23.635
Samochody (sztuk)	158	20.355	194	29.940
Karoserje „	81	11.419	91	12.537
Nawozy sztuczne	67.913	22.901	145.689	38.073

Główne artykuły wywozu z Cypru.

	rok 1933		rok 1934	
	cwt.	Ł.	cwt.	Ł.
Bydło (sztuk)	2.675	26.743	1.168	11.797
Sery	4.507	15.586	4.478	15.243
Jęczmień		317		30.375
Migdały	3.578	10.610	9.682	12.545
Pomarańcze i cytryny (szt.)	23.339.139	37.052	34.005.879	61.765
Rodzynki	99.374	58.999	49.615	40.479
Ziemniaki	226.236	46.607	215.440	58.627
Wina	—	49.373	—	38.000
Bawełna surowa	4.378	11.724	9.867	28.576
Azbest (tonny)	4.567	44.088	7.590	64.254
Piryt "	209.970	195.779	150.195	142.458
Nasiona kminu	5.877	8.341	12.267	21.681
Wełna	8.318	16.581	3.606	8.358
Hafty i roboty ręczne	—	16.453	—	22.597

Handel zagraniczny Cypru w r. 1934 według krajów.

	przywóz	wywóz	reeksport
W. Brytanja	495.953	290.945	7.886
Rumunja	100.410	4.047	1
Włochy	93.599	94.401	1.439
Niemcy	81.092	198.889	418
Japonja	79.239	3.319	35
Grecja	70.358	45.167	10.971
Belgja	33.126	6.876	38
Francja	26.517	27.849	4.778
Stany Zjednoczone	24.641	22.704	21
Danja	22.925	4.790	—
Egipt	68.148	99.222	13.781
Turcja	20.087	170	421
Iran	5.087	—	—
Palestyna	4.235	68.874	12.528
Syrja	4.247	17.895	22.653
Irak	351	1	3
Polska	3.610	238	—

Ruch okrętowy w portach palestyńskich

Ilość i tonaż okrętów, które wpłynęły do portów Hajfa i Jaffa w pierwszych 6-ciu miesiącach 1935 r.

MIESIĄCE	JAFFA 1935				HAIFA 1935			
	Żaglowce		Parowce		Żaglowce		Parowce	
	Ilość	tonn	ilość	tonn	ilość	tonn	ilość	tonn
styczeń	5	323	101	173.188	20	498	172	373.724
luty	1	79	88	157.293	2	44	156	492.044
marzec	21	520	109	224.219	9	538	187	646.009
kwiecień	62	2.757	88	198.300	41	2.699	133	388.023
maj	137	5.747	82	189.701	55	2.674	135	366.416
czerwiec	111	4.255	96	216.238	116	2.558	123	310.539
ogółem	357	13.681	564	1.158.939	233	9.011	906	2.576.755

Ilość i tonaż okrętów, które wypłynęły z portów Hajfa i Jaffa w pierwszych 6-ciu miesiącach 1935 r.

MIESIĄCE	JAFFA 1935				HAIFA 1935			
	Żaglowce		Parowce		Żaglowce		Parowce	
	Ilość	tonn	ilość	tonn	ilość	tonn	ilość	tonn
styczeń	7	328	105	178.581	9	715	175	379,518
luty	1	79	74	139.724	5	226	162	496.311
marzec	16	469	121	239.257	10	546	195	663.167
kwiecień	51	2.239	91	202.831	38	2.219	137	394,261
maj	148	6.220	78	185.800	55	2.856	133	367.388
czerwiec	110	3.934	93	211.024	95	2.470	121	299.998
ogółem	333	13.269	562	1.157,216	212	9.032	923	2.600.643

Ruch ludności w Palestynie

Ogólna ilość przybyłych i opuszczających Palestynę w lipcu i sierpniu 1935 r.

	Lipiec 1935		Sierpień 1935	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Przybyli:				
a) Imigranci	4.817	4.639	4.735	4.562
b) Powracający po nieobecności pow. 1-go roku	310	171	231	113
c) Powracający po nieobecności do 1-go roku	5.446	1.826	8.469	3.336
d) Turyści przybyli	7.278	3.082	6.630	2.230
e) Turyści tranzytem	2.704	282	2.008	156
Ogółem	20.555	10.000	22.073	10.397
Wyjechali:				
f) Opuszczający kraj na okres pow. 1-go roku	95	42	89	47
g) Opuszczający kraj na okres do 1-go roku	10.219	4.639	11.113	4.454
h) Turyści wyjeżdżający	6.085	2.232	6.419	2.123
i) Turyści tranzytem	2.422	219	1.846	147
ogółem	18.821	7.132	19.467	6.771

Podział imigrantów według płci

	Lipiec 1935				Sierpień 1935			
	Mężcz.	kobiety	chłopcy do lat 15	dziewcz. do lat 15	Mężcz.	kobiety	chłopcy do lat 15	dziewcz. do lat 15
Imigranci ogółem	1.857	1.955	509	496	1.746	1.969	481	539
w tem żydzi	1.817	1.900	465	457	1.691	1.916	446	509
Turyści zalegaliz. jako imigranci	341	192	41	24	199	142	18	29
w tem żydzi	310	161	33	20	185	137	17	20
Ogól. ilość zarejestr. imigr.	2.198	2.147	550	520	1.945	2.111	499	568
w tem żydzi	2.127	2.061	498	477	1.876	2.053	463	529

KATEGORJE	Lipiec 1935				Sierpień 1935			
	Imigranci		turyści zaleg.		Imigranci		turyści zaleg.	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
A (I) Kapitaliści (Ł. 1000 i wyż)	351	349	306	300	272	270	167	167
A (I/2) czł. rodz. A(I)	399	399	99	99	326	321	53	53
A (II) wolne zawody (Ł. 500)	—	—	1	1	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—
A (III) rzemieśln. (Ł. 250)	19	19	—	—	14	14	—	—
A (III/2) czł. rodz. A/III)	28	28	—	—	30	30	—	—
A (IV) osoby z min. doch. Ł. 4.—	4	4	—	—	3	3	2	2
A (V) osoby z kap. Ł. 500	—	—	1	1	—	—	—	—
A (V/2) czł. rodz. (A/V)	—	—	—	—	—	—	—	—
B (I) sieroty	—	—	—	—	—	—	—	—
B (II) duchowieństwo	87	74	30	3	74	53	1	—
B (II/2) czł. rodz. (B/II)	224	224	—	—	133	133	—	—
B (III) studenci	176	174	9	3	88	83	7	7
C robotnicy	1.180	1.168	24	9	1.219	1.208	33	19
C 2 członk. rodz. C.	996	995	4	1	1.089	1.089	7	4
D rodziny mieszk. Palestyny	1.318	1.205	123	110	1.453	1.357	117	105
K osoby niepodleg. ustawie imigr.	35	—	1	—	34	1	2	2

Ruch cen

Ceny za artykuły spożywcze w Palestynie w końcu października 1935 r.

		Jerozolima	Hajfa	Jaffa	Nazaret	Tel-Awiw
		w funtach palestyńskich				
RYŻ						
egipski „Dimyaty“	za worek 100 kg.	1,250	1,280	1,280	1,350	1,300
„ „Rasheedy“	„ „ „ „	1,240	1,430	1,460	1,550	1,420
angielski „Rangoon“	„ „ „ „	1,100	1,150	1,060	1,200	1,020
włoski „Genoa“	„ „ „ „	1,550	1,750		1 800	
CUKIER						
„Crystal Java“	za worek 100 kg.	1,350	1,350	1,280	1,400	1,230
egipski	za skrzynkę 25 kg.	0,430	0,[illegible]50	0,410	0,430	0,380
egipski	za worek 25 kg.	0,410	0,480	0,400	0,420	1,210 100 kg
cheski	„ „ „ „					0,370
MĄKA						
australijska	za worek 150 Ibs *)	0,900	0,960	0,880	1,150	0,840
amerykańska	„ „ 140 „	1,100	1,130	1,060	1,350	1,000
krajowa	„ „ 86 kg.	1,150	1,540	1,170	1,180	1,100
OLEJE						
olej sezamowy	za rotel **)	0,140	0,[illegible]20	0,150	0,150	0,140
oliwa jadalna	„ „	0,150 0,160	0,240 0,280	0,140	0,200	0,160
olej „Shemen“	„ „	0,145	0,246	0,120 0,110	0,220	0,240
MASŁO						
australijskie	za 1 Ib	0 068	0,080 0,090	0,070	0,086	0,070
krajowe	„ „ „	0,125	0,160			0,140
SER						
holenderski	za 1 Ib.	0,050 0,060	0,040	0,040 0,060	0,050	0,045
szwajcarski	„ „ „	0,100 0,110	0,060	0,110	0,100	0,115
krajowy Tnuwa	„ „ „	0,070	0,080			0,070
krajowy arabski	za 1 rotel	0,200	0,180 0,240	0,180	0,240	0,250

	Jerozolima	Hajfa	Jaffa	Nazaret	Tel-Awiw
	w funtach palestyńskich				
MIĘSO za rotel					
baranina	0,240	0,200 0,240	0,200	0,200	0,500
kozie	0,180	0,180	0,170	0,180	
wołowina	0,240	0,240 0,350	0,200 0,170	0,240	0,440
wieprzowina: a) krajowa	0,420	0,280 0,350			
b) zagraniczna		0,480			

Koszty utrzymania w Palestynie

rodziny, składającej się z 5-ciu osób.

Miesiąc		Wydatki miesięczne Ł.P.	Wskaźnik %
Styczeń	1922	8.749	100,0%
„	1923	7.507	85,8%
„	1924	6.718	76,8%
„	1925	7.682	87,8%
„	1926		82 5%
„	1927	7.230	82,6%
„	1928	6.882	78,7%
„	1929	6.626	75,7%
„	1930	6.010	68,7%
„	1931	5.036	57,6%
„	1932	5.231	59,8%
„	1933	5.057	57,8%
„	1934	4.688	53,6%
„	1935	4.872	55,7%
kwiecień	„	4.739	54,2%
maj	„	4.718	53,9%
czerwiec	„	4.729	54,0%
lipiec	„	4.770	54,6%

Redaktor odpowiedzialny:
P. WASSERMAN

Wydawca:
POLSKO-PALESTYŃSKA
IZBA HANDLOWA.

Skład.: „Zjedn. Drukarze" Elektoralna 15 Druk.: P. Brzeziński